Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-hээ гарана | № 190 (16713) | 1984 оной августын 19, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

Үглөөдэр Улаан-Үдэдэ болохо республикын түрүү хонишодой зүблөөндэ хабаадагшадта амар мэндэ!

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

АЖАЛАЙ АМЖАЛТА ОЛДОЛГЫН ШАҺАА

...үедэ бидэнэр, хонишод, арбан табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй ...е согсолжо байнабди. Манай ...байгша ондо 597 эхэ хонинһоо ...га түлжүүлэн тушаагаабди. ...зуун хонин бүриһөө 101 хурь...н болонобди. Нооһо хайшалха ...баримнай мүн лэ дүүргэгдэн...та дээрээ энэ жэлдэ 20,1 цент...он абтаа. Хурьгадые эхэһээнь ...амнай, тэдэнэй дунда зэргын 23 килограммда хүрөө һэн.

...ин ажал дээрэ хори гаран жэ...ада хүдэлжэ ябанаб. 1966 ондо ...а хонишоноор томилогдоо бэ...най бүлэ арбан үхибүүдтэйбди. ...ай бултадаал мандаа туһалал...э ехэнүүд болоо даа. Нёдондо ...барһаа сэрэгэй албанһаа табиг...һэн Чингис хүбүүнтэеэ ажал... Мүнөө жэлдэ арбан дүрбэдэхи ...зуун эхэ хонин бүриһөө зуун ...бабабди. Намһаа түрүү дүй ...ухай асуудаг. Теэд тиимэ нюу...кэ юун байхаб даа. Хонин ...рэ амжалта туйлаха гээшэмнай ...рини лэ нэтэрүү хүдэлмэрил...аа.

...түрүүн бардам хүрэхэ һайн ша...тэжээл бэлэдхэхые оролдодог... гэжэ өөрынгөө хүсөөр жэл бү...00—500 центнер үбһэ, мүн ...нээн ногоон һолоомо суглуул...гбди. Мүнөө жэлдэ хонишодой ...ригадынхид хамтаржа үбһэшэ... звено эмхидхээд, июлиин 15-...аллажа эхилэнхэйбди. Манда ...трактор даалгагданхай. Манай Василий Ринчинович Батожапов ...хоёр тракторaар үбһэ сабшана. ...хүршэ залуу хонишон Виктор ..., минии нүхэр Егор Сахияев ...үбһэ һүрилдэг. Бидэнэр 5—6 ...сабшалгада, тармалгада хабаа-... Бидэнэр хамта дээрээ 1330 ...үбһэ зуу гаран гектар дээрэ...уулжа абаха түсэбтэйбди. Эр...үбһэ хуряалгаяа эхилһэнэйнгээ ...ехэ бороогой урда 800 гаран ...үбһэ һүрилжэ шадаабди. Ху...н үбһэнэй шанар һайн сэгнэл...тэнхэй. Манай звено хараалһа...түүлжэ шадаха дүүрэн арга ...той. Тингэжэ үбһэ хуряалгаяа ...үгөөдэрһөө түгэсхэхэ зорилго-... Хонишодой хэдэн бригадын гэ...мтаржа үбһэ бэлэдхэхэ ажалай ...холо дээгүүр байна гэжэ мүнөө ...үй дүршэл харуулаа. Ушар юуб ...техникэ һайнаар ашаглагдана, ...шье олошорно. Хамтаараа хү...урма зоригшье бадарна. Үбһэ...звенонуудай хоорондо дэлгэрһэн ... мүрысөөндэ һүүлшын табан ... дүнгөөр манай звеногойхид ...үүри эзэлээ. Тэжээл бэлэдхэл...та дээрээ манай ажахыда хо...й 26 бригада хабаадуулагдан...мдин Галдановай, Сурун Абу... хүтэлбэрилдэг звенонууд үбһэ ...аяа дүүргэнтэжэ байнхай.

...й колхоздо эхэ хонидой отара ... ногоон һолоомо тариха тусхай ... заагдажа үгтэнхэй. Бидэ 36 гектарта ногоон һолоомо тарижа, жэл бүри өөһэдынгөө хүсөөр 500-гаад центнер тэжээл суглуулжа абадагбди. Нигэ жэл малдаа бардам хүрэхэ үбһэ, һолоомо бэлэдхэнэбди.

Манай нютагаархин Оронгын сомоной, Селенгинскын поселково Соведүүдэй үүсхэлые үргэнөөр дэмжэн, үбһэ хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадана. Колхозоймнай түб һууринай эмхи зургаануудай, организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр 80 гаран гектар намаг, болдогтой газар сабшагдажа, бухал болгогдоһон үбһэн колхоздо тушаагдаа. Хамта дээрээ ажахыдамнай 29200 центнер үбһэн һүрилэгдэхэ юм. Энэ даабари дүүргэхын түлөө үшөөтэйгөөрхин оролдожол байнабди.

Мүнөө зун-намарай үедэ хонидоо һайнаар харууһалхые оролдонобди. Үглөөнэй дүрбэн сагта хонидоо бэлшээридэнь гаргаһан лэ байдагбди. Үдэрэй халуунда хоёр-гурбан час амаруулаад, үдэшын боро хараан болотор бэлшээридэнь ябуулнабди. Энээхэн үедэ саг болзортонь малаа уһалха гээшэ ехэл удхатай гэжэ һанагшаб.

Тобир тарган хонид ототой болоһо, искусственна үрэжүүлгэ хэхэдэ түргэн байдаг. Юрэдөө хонидые үрэжүүлгэдэ анхарал ехээр хандуулдаг заншалтайбди. Нэн түрүүн пунктаяа, малайнгаа байрые һайнаар түхеэрхые оролдодог гээшэбди. Ототой хонидые илгажа, үдэртөө хоёр дахин үрэжүүлэгшэб. Тиихэдээ үглөөгүүр 7—8 часай үеэр эхилээд, үдэшын 6—7 часай үедэ хоёрдохёо үрэжүүлнэб. Хоорондонь арбан часһаа доошо бэшэ саг үнгэрхэ ёһотой гэжэ тоолодогби. Хонидой ототой байбал, үдэрэй 50-яад хони үрэжүүлжэ үрдигшэб. Үрэжүүлгын хүдэлмэриин тон наринаар хэгдэбэл, хурьгад саг болзортоо түрэдэг гэжэ ажаглагдана.

Саг түргөөр лэ ошоно даа. Нигэһээр байтар лэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл эхилхэнь. Байха гэрээ, хото хорёогоо, далаа һайнаар заһабарилан бэлдэхэ гээшэ хонишоной зайлашагүй уялга. Үбэлдөө хурьгадтаа дэбдихын тула хохир ехээр бэлэдхэхэ гэжэ оролдогшобди. Хурьгадни бултадаа шахуу минии гараар абтадаг тула гарзада ородоггүй юм. Хурьгалха хонидойнгоо хүшэ тамирыень ехээр анхардаг гээшэбди. Тэнхээгүйнь муудахаяа һанабал, амяарнь байлгажа һайнаар эдеэлүүлдэг ха юмбибди. Хурьгалхадань дулаан наратай газарта байлгадагбди. Хурьгадтань үнеэнэй һү, ногоон сай уулгагдадаг.

Хурьгадай байрада һайхан үбһэ, микроэлементнүүдые нэмэһэн концентрат, сэбэр уһа, бишыханууд хобто соо мел, дабһа таһалгаряагүй байлгахые оролдодогбди.

Манай колхоздо эхэ хонидой 28 отара тоологдоно. Теэд тэдэнэй оройдоол 7-ниинь зуун эхэ хониноо 90-һээ дээшэ хурьга түлжүүлээ. Зарим нэгэн миил зуун эхэ хонин бүриһөө 50—60 хурьга абаа. Яахадаа бага хурьга абтанаб гэбэл, нэн түрүүн тэдэ хонишодой талаһаа ажалай журам һуладана, зоотехнарна мэргэжэлтэд хаа хаанагүй хурьга абаха, түлжүүлхэ талаар нэгэ эрилтэтэй технологи нэбтэрүүлжэ үшөөл шаданагүй, илангаяа залуушуулай дунда хонишоной хүнгэн бэшэ мэргэжэлдэ һургаха хүдэлмэри һайнаар ябуулагданагүй. Хонишон бүхэнэй ажал хэрэг мэргэжэлтэнэй, хүтэлбэрилэгшэдэй үдэр бүриин анхарал доро байхал ёһотой гэжэ тоолодогби.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлнүүдтэ ажалаа эршэтэйгээр эхилжэ, түсэб даабаринуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө манай бригадынхид бүхы хүсөө элсүүлхэ байһамнай элитэ.

М. САХИЯЕВА,
Зэдын районой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ — ЭРШЭ, ШАНАР

РЕПОРТАЖ

СЕНАЖ ДАРАГДАНА

Баруун-Тохойн тарялан дээрэ һубарилдаад ябаһан КСК-100 түхэлэй хоёр комбайн шэмэтэ тэжээл хуряан хэршэжэ, автомашинануудай үндэр кузов саг зуура дүүргэжэрхинэ.

— Зургаан автомашина үсөөдэжэ, багтаасатай тэргэ шагтагалһан К-700 тракторaар ногоон тарянай хэршэгдэһэн зүйлнүүдые зөөхэ баатай болообди. Тингэжэ мүнөө зогсолтогүйгөөр комбайнуудаа хүдэлгэнэбди,— гэжэ комбайн жолоодогшо Николай Атаскевич хэлэнэ.

Хоёрдохи комбайнер Вячеслав Халиков мүн лэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Үндэһөөрнь шахуу сабшажа, ургасаяа гээлтэгүйгөөр абаха гэжэ оролдоһон комбайнернуудһаа жэшээ абан, Игорь Ранжуров, Николай Козулин, Александр Мацнев гэгшэд автомашинануудаа комбайнай ябадалтай зохилдуулан жолоодоно. Тарялан болон траншейн хоорондо гүйлгэлдэһэн автомашинануудһаа гээгдэхэгүй гэһэншүү Николай Тарасенко К-700 тракторaараа шэмэтэ тэжээл шамдуугаар зөөнэ.

Харин Нүүдэлшэ гэжэ газарай сабшалан дээрэһээ һайн шанартай үбһэ ногоо мүн лэ сенажай энэ траншейдэ асарагдана. Энэ сабшалан дээрэ ганса Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздоо бэшэ, мүн Сэлэнгын район соогоо суурхаһан эрхим луговод Шарап Жугдурович Очиров мүнөө жэлдэшье үндэр ургаса ургуулжа шадаһан байна.

— Гектар бүриһөө 33,5 центнер үбһэ хуряажа абаха түсэбтэй аад, лаб дүшэн центнер абаха бэзэбди,— гэжэ түрүү луговод мэдүүлбэ.— Намтай хүдэлэлсэһэн залуу нүхэр Валерий Жимбиевэй хубита бии.

Гурбан КИР-1,5 түхэлэй агрегат мүнөө эндэхи үндэр ногоо сабшан хэршээд, автомашинануудта ашаад үгэнэ. Коммунист Владимир Нимаев түрүүтэй Геннадий Цыбикдоржиев, Владимир Будаев гэгшэд һайнаар ажаллана.

Сенаж даража эхилһэн хоёрдохи үдэртөө 700 тонно багтаасатай түрүүшын траншей дүүргэгдэһэн байха юм. Сенаж эндэ бэлэдхэхэдээ, натриин пирсульфат нэмэлтэ оруулалсана. Экспресс-лабораториин тодорхойлһоной ёһоор, һайн шанартай шэмэтэ тэжээл Баруун-Тохойн траншей соо хадагалагдаба.

Имагтал эрхим бэлэдхэлтэй ажалыень, сенаж дараха гуримтай танилсуулхын тула эндэ районой бусад ажахынуудай агрономууд семинар үнгэргэбэ.

Н. НАМСАРАЕВ.

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэгшэдэй 29 звено ажаллана. Эдэнэй дундаһаа Хойто Алхалын сабшаланда ажалладаг коммунист О. М. Будаевай хүтэлбэрилдэг коллектив социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэнэ. Очир Мухувичай звенодо диилэнхидээ хүдэр шамбай залуушуул юм. Эсэгэтэйгээ хамта ажаллажа байһан Гомбожап, Цыденжап, Цыренжап хүбүүдынь үдэр бүри нормоёо холо үлүүлнэ. Звеногой гэшүүд бүхыдөө 2000 центнер үбһэ һүрилхэ түсэбөө сүм дүүргэхээр эрмэлзэнхэй ажаллана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Баянголой дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Жаргал Бубеев үбһэ тармана; О. М. Будаев; һүри сомогшод Цыденжап Будаев, Жаргал Цыренов гэгшэд.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛНЭ

Загарайн районой «Гигант» колхозой үбһэшэд ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилготойгоор бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана. Богони болзорто, һайн шанартайгаар үбһэеэ хуряажа абахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ звено бүхэн оролсонхой. Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо оньһожоруулагдамал звенонуудай дундаһаа Анатолий Назарович Жерловой хүтэлбэрилдэг үбһэшэдэй коллектив шалгараа. Тэдэнэр Үбгэн гэжэ газарта 70 гектар сабшажа, 45-ыень хуряагаад, 900 гаран центнер үбһэ һүрилбэ. Захар Григорьевич Шитинэй хүтэлбэрилдэг звено хоёрдохи, Иван Трефилович Трофимовай звено гурбадахи һууринда гараба.

Морин косилкатай, гар хажууршадай звенонуудай дундаһаа Осип Петрович Бурлаковой звеногойхид шалгараа. Тэдэнэр 38 гектарта хуряалга хэжэ, 840 центнер үбһэ сомоһон байха юм.

Тингэжэ хамта дээрээ энэ ажахыда 5650 центнер үбһэн һүрилэгдөө.

Э. БУДАЕВ.

ҮҮСХЭЛ ҮРГЭНӨӨР ДЭМЖЭГДЭНЭ

Үбһэ хуряалгада хүн зониие олоор хабаадуулха гэһэн Оронгын сомоной, Селенгинскын поселково Соведүүдэй үүсхэл Зэдын районой Үшөөтэйн сомоной Соведэй харьяата нютагуудта үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Үшөөтэй, Сагаатай һууринуудаар хүдөөгэй сход үнгэргэгдөө. Эндэ хабаадагшад айл бүхэн 1 гектар сабшалангай ногоо гараар сабшажа, үбһыень бухаллаад, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо тушааха гэжэ тогтоогдонхой. Мүн хонишодой, һүнэй фермын, машинно-тракторна мастерскойн, гаражай болон нютагай эмхи зургаануудай, организацинуудай коллективүүдтэ суглаанууд үнгэргэгдэжэ, хүн бүхэн үбһэ хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэжэ шиидэгдээ бэлэй.

Мүнөө Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо оньһожоруулагдамал 4, малшадай 25 звено хүдэлнэ. Эдэнэй дунда үндэр бүтээсэтэ ажалаараа коммунист Владимир Дылыкович Уханаевай, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, хонишон Мария Георгиевна Сахияевагай хүтэлбэрилдэг звенонууд шалгарна. Нүхэр Сахияевагай звенодо 110 гектар сабшалангай газар даалгагданхай юм. Энэ звено хонишодой гурбан бригадада хүрэхөөр хамта дээрээ 1330 центнер үбһэ суглуулжа абаха түсэбтэй.

Мүнөө эндэ 3 трактор үбһэ сабшана, мүн гар хажууршадшье ажаллана. Һайн шанартайгаар бэлэдхэгдэһэн түрүүшын сомоонууд жэрылдэнхэй.

Үшөөтэй һууринһаа холо бэшэ сабшаланда сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ж. Ц. Ванкеевэй хүтэлбэри доро нютагай организаци, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэһэн звено хүдэлнэ. Мүн эндэ 126 бүлын гэшүүд үбһэ сабшана. Ниитын малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ пенсионернүүд коммунистнууд Г. Б. Балсанов, А. Д. Вампилов, Д. М. Шаданов, Ц. Б. Донгитов, С. Д. Зодбоев, мүн Д. Ц. Цыбикова, Ц. А. Андреева гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадана.

Баруун бэе гэжэ газарта үбһэ хуряалгын шанарые шалгажа ябаһан колхозой агроном-мелиоратор Б. Д. Жигмитовтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай, тэрэ иигэжэ хөөрэбэ.

—Энэ жэлдэ 1223 гектар уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ үндэр баян ургаса абаха зорилготойгоор яһала хүдэлмэри ябуулагдаа. Эндэ 18 мянган тонно органическа, 660 тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаа. Сабшалангаа һайнаар уһалха гэжэ оролдонобди. Шугы бургааһанһаа, шулуу шохойһоо нилээд ехэ сабшалан сэбэрлэгдээ. Тингэжэ бидэнэр хамта дээрээ 23700 центнер үбһэ ниитынгээ малда суглуулжа абаха түсэбтэйбди.

С. РИНЧИНОВ.

АВМ-ууд МУУГААР ХҮДЭЛГЭГДЭНЭ

Энэ жэлэй туршада Хоринии районой ажахынууд бүхыдөө хамта дээрэнь 2000 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ даабаритай. Зүгөөр совхозуудай АВМ түхэлэй оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлгэгдэжэ эхилһээр һараһаа үлүүхэн саг үнгэрөөд байна. Гэбэшье тэжээлэй энэ зүйл үйлэдбэрилхэ талаар ямар хүдэлмэри хэгдэнэб гэһэн асуудал түрэнэ.

Һүүлэй арбан үдэрэй хугасаа соо «Георгиевский» совхозой АВМ яһала һайнаар хүдэлгэгдэжэ, 61 тонно витаминтай ногооной гурил үйлэдбэрилэн гаргаба. Эндэхи оньһон түхеэрэлгын хамаг хүдэлмэриие үнинэй механизатор П. В. Саловаров хүтэлбэрилэн ябуулна. Районой ажахынуудай АВМ түхэлэй агрегадуудай коллективүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгарһан тус коллектив партиин райком болон арадай депутадуудай районно Соведэй дамжуулгын улаан вымпелдэ, мүнгэн шанда хүртэбэ. Гадна коллективэй гэшүүдэй хүндэдэ совхозой түб һууринда Ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта, районой бусад совхозуудай витаминтай ногооной гурил бэлэдхэдэг агрегадуудай урда табигдаһан харюусалгата зорилгонуудые бэелүүлгэдэ дутуу дунданууд ушарһаар. Жэшээнь, энэ һарын эхинһээ Хүлэй совхозой АВМ-1,5 түхэлэй агрегат тон муугаар ажаллана. Бүхэли үдэрэй туршада хүдэлхэдөө, арайл гэжэ 4—5 тонно гурил гаргаһан байна. Эндэ И. Б. Борисовай хүтэлбэри доро хүдэлжэ байһан коллектив дутагдалнуудаа дары усадхан, бии байгаа оньһон техникээ хүсэл һайнаар ашаглажа шаданагүй.

Үдын совхоз Баянгол ба Баруун-Хасууртада тодхоогдоһон агрегадуудайнгаа хүсөөр 280 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ ёһотой. Зүгөөр Баруун-Хасууртадахи АВМ түхеэрэлгэнь һанаһанда хүрэмөөр хүдэлнэгүй. Бидэнэй эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, тэрэнь хүдэлгэгдөөгүй байгаа һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, һаяхан асарагдаһан КСК-100 түхэлэй комбайндаа найдаад, бусад техникэээ зогсоожорхиһон байба ха юм. Зүгөөр этигэл найдабаринень харюулангүй тэрэнь эбдэршоо. Тиин түсэбөөр хараалагдаһан витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдэнгүй үлэшөө.

Иимэрхүү байдал мүн лэ Хориин совхоздо үзэгдэнэ. Эндэхи АВМ ходол эбдэржэ, һаатажа байдаг. Һарын хугасаа соо арайл гэжэ 50 шахуу тонно витаминтай гурил бэлэдхэгдээ. Түсэбөөр хараалагдаһан 160 тонно тэжээл хэзээ бэлэдхэгдэхэ юм? Хэлэхэньшье бэрхэтэй. Саг дарыдань таарамжатай хэмжээнүүдые абаагүй һаа, дурдагдаһан эдэ ажахынууд урдаа табигдаһан зорилгонуудые дүүргэжэ шадангүй үлэхэнь лэ.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

...ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

...ЗАМАЙ ТРАНСПОРТЫН ОНСО ШАЛГАРҺАН ...РИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...ажахын ашаа зөөлгые түргэдхэхэ талаар даабари...ргэһэнэйнь, станци болон узелнуудай ажал хүдэл...дэр бүтээсэтэй технологи нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө

Буряадай АССР-һээ:

...ДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР
... Михаил Леонидовичые — Улаан-Үдэ станциин побүридхэгшэ.

...АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР
...ской Виктор Николаевичые — Улаан-Үдын локо...депогой машинист.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ЧЕРНЕНКО.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МЕНТЕШАШВИЛИ.

..., Кремль. 1984 оной августын 3.

...ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

...АДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН БРИГАДАНУУДАЙ ОНСО ...АРҺАН ЭМХИДХЭГШЭД БОЛОН ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...адай үйлэдбэриин бригадануудай ажал ябуулгые ... нарижуулха талаар габьяатай байһанайнь, ажалда ...да, юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай һурагшадые ...лхэ, ажалай мэргэжэл олгуулха талаар туйлаһан ...үүдайнь түлөө шагнаха:

...АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР
...ова Мади-Ханда Жамсарановнае—Буряадай АССР-... районой Үдын дунда һургуулиин багша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ЧЕРНЕНКО.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

..., Кремль. 1984 оной августын 7.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ТЭМСЭЛЭЙ БА ИЛАЛТЫН ЗАМААР

«Тэмсэлэй ба түүхэтэ илалтануудай баатаршалгата зам» гэһэн ном хэблэгдэбэ. РСДРП-гэй хоёрдохи съездын 80 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүхэсоюзна научно-теоретическэ конференциин материалнуудай үндэһөөр тэрэ бэлдэгдээ. Шэнэ түхэлэй парти тухай Ленинэй һургаалай хүгжэлтын, КПСС-эй түүхын ба политикын гол шухала асуудалнууд, хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулгын, партиин үзэл сурталай хүдэлмэриин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлгын асуудалнууд тэдээн соо дэлгэрэнгыгээр найруулагдана.

Политиздат энэ номые хэблэжэ гаргаба.

(ТАСС).

ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

СССР-эй Агаарай флодой үдэртэ зорюулагдаһан Москвагай ажалшадай, ниислэл хотын гарнизоной сэрэгшэдэй түлөөлэгшэдэй баярай суглаан августын 17-до Совет Армиин Түбэй академическэ театр соо болобо.

Министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай ба КПСС-эй МГК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, элитэ ехэ сэрэгэй начальнигууд, совет авиациин ветерануд, партийна, совет ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд президиумдэ һуугаа.

Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй ахамад командалагша — СССР-эй оборонын министрэй орлогшо авиациин ахамад маршал П. С. Кутахов суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаһан байна.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЫН АНХАРАЛДА

«Партийна хүдэлмэрилэгшын справочник» хорин дүрбэдэхеэ хэблэгдэжэ гаргагдаа. КПСС-эй ЦК-гай 1983 ондо Солоһон Пленумүүдэй материалнууд, КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолнууд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседанинууд тухай мэдээсэлнүүд, КПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнууд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хуулинууд, Указууд, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленумүүдэй тогтоолнууд тэрээндэ оруулагдаһан байна.

Документнүүд тус тус бүлэгөөрнь тааруулан табигданхай.

Политическэ литературын хэблэл энэ тайлбарине хэблэбэ.

(ТАСС).

ХОНИШОД-ЗУУТАНАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР АЖАЛЛАЯ

Республикымнай ажахынуудай хонишодой харюусалгатайшье, хүшэр хүндэшье үшөө нэгэ жэл барагдаба. Тиин ажалайнгаа дүнгүүдые согсолжо, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлхо хаһань хүрэжэ ерэнхэй. Энэл [illegible]аар үглөөдэр Улаан-Үдэ хотодо республикын [illegible] хонишодой зүблөөн үнгэргэгдэхэнь гээшэ.

Нёдондо орденто Буряадаймнай колхоз, совхозуудай хонишодой бригаданууд зарим тэды амжалтануудые туйлаһан байха юм. Тодорхойлбол, 124 бригада зуун эхэ хонин бүриһөө 100, мүн дээшэшье хурьгадые түлжүүлжэ тушааһан байна.

Үнинэй суута хонишод — Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой Д-Н. Б. Сундуев, Хориин районой Үдын совхозой ахалагша хонишон Г. М. Бимбаев, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Д. Д. Будаева, Зэдын районой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев болон бусад ямаршье жэлдэ абаһан зорилгоёо, хараалһан түсэбүүдээ заабол үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Һайн дүнгүүдэй хажуугаар дутагдалнуудшье элирүүлэгдэнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, энэ жэлдэ манай республика дотор зуутан хонишоной тоо нёдондонойхиһоо гориитой олоор хороо. Хэрбээ 1983 ондо республика дотор найм бүхыдөө 184 бригада зуутанай зэргэдэ гараһан байбал, байгша ондо аяар 60 бригадаар үсөөрбэ ха юм. Энэ ямар ушарһааб. Энээн тухай, мүн ондоошье шухала, шиидхэгдэхээр болоһон асуудалнууд тухай зүбшэн хэлсэхээр юумэн зүблөөндэ хабаадагшадта байхал даа. Нэн түрүүлэн хонидой үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмыень нэмээжэ, эхэ хониндоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие эмхитэй, шанартайгаар ябуулаад, үбэлжэлгэдөө эртээнһээ бэлдэжэ, бүхы һүрэгөө гарза хоролтогүй ондо оруулхаһаа гадна түл абажа түлжүүлхэ хаһаяа хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ болоно. Үшөө «сагаан алта» суглуулга гэн болзорто ябуулагдажа, эхэһээ һалгаагдаһан дааа хоролтодо оруулангүй шахан таргалуулха ри эмхидхэхэ эрилтэ заабол табигдаха зэргэтэй.

Ерэхэ жэлдэ республикымнай хонишодойнууд 17200 тонно хонинной мяха, 5613 тонно [illegible]жа, гүрэндэ тушааха түсэбтэй. Тэрэшэлэн [illegible] мянган хурьган абтахаар хараалагдана. Эн[illegible] улам үлүүлхээр арга боломжоёо зүбшэн хэлс[illegible] шодой бүри ехэ социалис уялгануудые абах[illegible] дэнэ. Тобшолон хэлэхэдэ, ерэхэ жэлдэ зуутан [illegible]мнай зэргэ улам олошорог лэ!

1984 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100, мүн зуунһаа дээшэ хурьга абажа түлжүүлһэн эрхим

Фамили, нэрэ, обог.	Ажахынууд	100 эхэ хонин бүриһөө абтаһан хурьгад	Хонин бүриһөө хайшалагдаһан ноохон (кг)
БАРГАЖАНАЙ РАЙОН			
Сундуев Д. Б.	Карл Марксын нэрэмжэтэ к-з	130.1	5.01
Сангадиева О. Э.	— » —	106,2	4.02
Содбоева Р. Б.	— » —	105.2	4,15
Будаев Н. Ц.	— » —	100	4.05
Ламуев А. Ф.	— » —	100	3,4
Мистахов Ф. К.	Хилганын к-з	100	3,8
Сангадиев С. Б.	— » —	100	3.9
Раднаев Ш. М.	— » —	100	3,7
Ринчино Г. Д.	Уланай к-з	100	3,5
БЭШҮҮРЭЙ РАЙОН			
Базарова В. О.	Бэшүүрэй с-з	112,8	3.2
Разуваев И. А.	Калининай нэрэмжэтэ к-з	108,6	3,1
Быков Н. М.	Дзержинскиин нэрэмжэтэ с-з	104,7	3.6
Утенков Д. В.	«Рассвет» к-з	104	3,9
Илюснин М. Г.	«Победа» к-з	102	4,45
Цырендоржиев Д. С.	«Новосретенский» с-з	101	3,0
Афанасьев И. Ф.	— » —	100	3,0
ЗЭДЫН РАЙОН			
Банзаракцаев Б. Б.	Племпредприяти	124	4.0
Марадудин А. А.	Боосын с-з	112	4,4
Дымчиков Ч-С. Д.	«Коммунизм» к-з	111,6	3,4
Намсараев Ю. А.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	117	3,3
Цыренжапова М. Д.	Оёорой с-з	111	2,6
Гомбоев Д. Э.	«60 лет Октября» к-з	109	3,7
Цыбиков Д. Р.	— » —	107	3,0
Борисов Н. Н.	Оёорой с-з	106	3,05
Семёнов В. В.	Ториин с-з	106	2,6
Банзаракцаев Д-С. Р.	Оёорой с-з	105	2,8
Гомбоев В. Ц.	«Коммунизм» к-з	105,1	3,4
Раднаев Ч. В.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	105	3,3
Бальжиев С. Ч.	«Коммунизм» к-з	104.1	3,5
Дамшилов Р. С.	— » —	103	3,3
Цыренов Р-Д. Ц.	— » —	102	3,3
Рабдаев Г. Л.	Борьёогой с-з	102	4,55
Цыренов В. Д.	20 партсъездын нэрэмжэтэ к-з	100.3	3,0
Дымбрылов Х. Ч.	«Коммунизм» к-з	100,2	3,6
Югов Н. В.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	100	3,2
Демин Н. П.	— » —	100	3,0
Григорьев Н. Т.	20 партсъездын нэрэмжэтэ к-з	100	3,1
Сахияева М. Г.	Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ к-з	100	3,3
Доржиев В. Д.	«Коммунизм» к-з	100	2,9
Гомбожапов Б. Г.	Борьёогой с-з	100	3,8
Мункуев Т. Н.	— » —	100	3,5
Ванкеев В. Г.	«Заречный» с-з	100	4,0
Эрдынеев Ж. Л.	Боосын с-з	100	3.4
Цыбиков В. Б.	Оёорой с-з	100	3,6
Терехов И. Е.	— » —	100	2,7
ЯРУУНЫН РАЙОН			
Дашинимаев Н-С. Ц.	«Коммунизм» к-з	101,1	3,5
ЗАГАРАЙН РАЙОН			
Шарофеев Б. Г.	«Гигант» к-з	109	3,1
Цыдыпов В. Г.	Эрхирэгэй с-з	101	3,2
Жанчипов В. Ц.	— » —	101	3,1
Олзобоев Н. А.	«Дружба» с-з	100	3,1
ЗАХААМИНАЙ РАЙОН			
Базаров Г. Г.	Хамниин с-з	125,1	3,92
Норбоева Е. Р.	— » —	116,2	4,26
Цыдемпилов С. Б.	— » —	115.1	4,42
Намсараев П. Ж.	Харацайн с-з	103,5	3.18
Очиров В. Ж.	Хамниин с-з	100	4.43
Раднаева Е. Б.	— » —	100	3,54
ХЭЖЭНГЫН РАЙОН			
Ербаев И. Б.	Загаһатын с-з	120,5	3.42
Шалуев М. М.	— » —	120.1	4,14
Шоисоронова Д-Х. Э.	«50 лет Октября»	105	3,62
Танхаева Д. К.	Загаһатын с-з	110,1	3,25
Пантаева Е. А.	— » —	101,1	3,83
Бархалеев Н. Х.	— » —	100,9	2,9
Балданов Д. Д.	«Первомайский» с-з	100	2,3
Бальчинов В. Б.	— » —	100	3,0
Цыренжапова В. Ц.	— » —	100	2,3
ХУРАМХААНАЙ РАЙОН			
Дамбинов Д. Х.	Уланхаанай с-з	113	3,4
Банаева С. Н.	Хурамхаанай с-з	107	3,0
Будаева С. Т.	— » —	100	3,1
Молокова Р. М.	— » —	100	3,1
Тыхеева С. Э.	Гааргын с-з	100	3,2
Цыбенов В. Р.	— » —	100	3,1
Тыхеев Д. А.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	100	3,63
ХЯАГТЫН РАЙОН			
Самданов П. П.	Хяагтын с-з	103,5	4,06
Дашипылов Д-С. Ж.	«Дружба» к-з	101,4	3,56
Самбуев Н. Д.	Хяагтын с-з	100	4,14
Цыренжапов Ц. Ж.	Алтайн с-з	100	3,05
Эрдынеева З. Д.	— » —	100	3,2
МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОН			
Голендухин М. З.	«Родина» колхоз	117,8	4,52
Парфенов Н. Т.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з	105,4	4.02
Мальцев Р. И.	«Искра» к-з	105,1	3,8
Мальцев П. Ф.	— » —	105	3,4
Базарова Л. Б.	«Одон» с-з	104,0	3,22
Ушаков В. А.	«Коммунизм» к-з		
Варфоломеев И. Н.	Ленинэй нэрэмжэтэ к-з		
Чулков А. Г.	«Родина» к-з		
Иванов Д. Г.	«Знамя Ленина» к-з		
Нагмитов В. Д.	— » —		
Эрдынеев Б. Д.	— » —		
Цыбикцыренов Б. Ш.	Суулгын с-з		
Дармаев Е-Д. Ц.	«Одон» с-з		
Доржиев Ц-Д. Д.	— » —		
АХЫН РАЙОН			
Габанова О. Б.	«Коммунизм» к-з		
Мунконов В. Б.	«Улаан Аха» к-з		
Ошоров В. Б.	— » —		
Хантагаев А. А.	— » —		
СЭЛЭНГЫН РАЙОН			
Акулов А. М.	Химнын с-з		
Будаева Д. Д.	XX партсъездын нэрэмжэтэ к-з		
Аюшеев Д-Н. Ц.	Карл Марксын нэр. к-з		
Жамьянов А. Ц.	— » —		
Эрдынеев А. Ц.	— » —		
Цыреторов Ю. Л.	Тельманэй нэр. с-з		
Романов В. И.	XX партсъездын нэр. к-з		
Чойсоропов В. А.	Карл Марксын нэр. к-з		
Ганжурова Ц-Х. Г.	Химнын с-з		
Гарифутдинов Р. М.	Сэлэнгын с-з		
Аюшеев Д. Ц.	Карл Марксын нэр. к-з		
Зайнулин Ф. М.	XX партсъездын нэр. к-з		
ТҮНХЭНЭЙ РАЙОН			
Ангамаев Е. Ж.	Ленинэй нэр. к-з		
Махеев Б. Б.	— » —		
Халудоров К. Ж.	Ленинэй нэр. к-з		
Усольцев Г. А.	«Сибиряк» к-з		
УЛААН-ҮДЫН РАЙОН			
Битуев И. И.	Һуралсалай «Байгал» ажахы		
Будаев М. Ж.	Ивалгын ОПХ		
Измангараев Г. П.	«Дружба» к-з		
Бандаев С. Д.	«Заветы Ильича» с-з		
Чимитов Б. П.	— » —		
ХОРИИН РАЙОН			
Бимбаев Г. М.	Үдын совхоз		
Загидулина Ф. М.	Хүрбын с-з		
Нурмахметов Р. Н.	— » —		
Гунтыпов Ш. А.	Үдын совхоз		
Банзаргашиев Ш. Д.	— » —		
Дондокова А. А.	Хориин с-з		
Цыренжапова Л. П.	«Георгиевский» с-з		
Доржиев Д. Д.	Анаагай с-з		

Г. Л. РАБДАЕВ — Зэдын районой Ленинэй орденто Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат.

Д. Д. БУДАЕВА — Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат.

Д. Х. ДАМБИНОВ — Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой ахалагша хонишон, Ленинскэ комсомол лауреат.

В. Г. РОМАНОВА — Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой.

О. Э. САНГАДИЕВА — Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой.

МҮРЫСӨӨН ҮРГЭДЭГ ЛЭ

Нёдондо энэл үеэр республикымнай хонишод дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэн. Тиин үглөөдэртөө хонишодой заншалта зүблөөндэ хабаадагшад энэ зорилгынгоо хэр зэргэ дүүргэгдээд байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэжэ, жэл соо хэһэн, бүтээһэн ажалайнгаа дүн согсолжо, дутуу дундануудаа элирүүлхэ, саашанхи зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэхэнь мэдээжэ. Тиин дээрэ толилогдоһон зуутан-хонишодой зэргые урда жэлнүүдэйхитэй сасуулхада, бирагүй байба гэжэ хэлэлтэй. Нэгэдэхеэр, дүршэлтэй, үнинэй хонишодой тоо хорожо, шэнэ нэрэнүүд үсөөхэнөөр лэ нэмэһэн байна.

Байгша ондо Зэдын райондо зуутан хонишод хамагһаа олон байба. Тинхэдэ Баргажанай районой Карл Марксын, Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хонишодой таба-табан бригадада 100 эхэ хонин бүриһөө 100, мүн дээшэшье хурьган абтажа, гарза хоролтогүй түлжүүлэгдэн эхэһээнь һалгаагдаа. Тиин гэһээ Яруунын районой зуутан-хонишод бүришье һаа үсөөн байна. Эдэ бүгэдэ гэхэ гү, али зуутанай зэргын үсөөрһэн ушар юунһээб гэбэл, илангаяа байгша ондо хони үсхэбэрилгэдэ биратай анхарал хандуулагдаагүй. Урдандаа энэ талаар горитойхон амжалта туйладаг байһандаа һанаагаа амаржа, тушаалта мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгагүй болоһонһоо иимэ гээгдэл ушаруулагдаа.

Юрэнхы дээрээ республика дотор хони үсхэбэрилгэ үшөөл хангалтагүй эрхилэгдэнэ. Тэрэнэй үрэ дүн мүнөө үе сагай эрилтые яашье ханганагүй. Хонид олоор һүбайрна, эмэ түлгэнүүд ехэнхидээ ороондо оруулагданагүй. Мүн абтаһан хурьгад олоор гарза хоролтодо оруулагдажа, ехэ хохидол ушаруулна.

Олохон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд хони үсхэбэрилгэдэ горитой анхарал табинагүй, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, тэдэниие түрэлгэдэнь бэлдэхэ, абтаһан хурьгадаа үхэл гарзагүйгөөр томо болгохо асуудалнуудые хангалтагүйгөөр шиидхэнэ. Зарим районуудай ажахынуудта хонидой үбэлэйнь байранууд хуушаранхай, унаха туйлдаа хүрэнхэй байдаг юм.

Тэрэшэлэн эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ саг соонь һайнаар бэлдэнэгүй, олохон ажахынуудта үрэжүүлгэ хэхэ пунктнууд, лабораторинууд зохидоор түхеэрэгдэнэгүй. Зооветеринарна эрилтэнүүд бэелүүлэгдэдэггүй байха юм. Тингэжэ хонидые үрэжүүлхэ технологи бүдүүлигээр хазагайруулагдана.

Имагтал искусственна үрэжүүлгэеэ хангалтагүйгөөр эмхидхэһэн ушарһаа боложо, хэдэ хэдэн районуудта түл абаха хүдэлмэри аяар дүрбэн һара хүрэтэр, зарим газарта 7—8 һара унжагайржа, һула, муу бэетэй хурьгад абтажа, тэдэнь ерэхэ үбэлжэлгын үедэ гарзалшана

Республикын мал ажалай гол һалбари болохо хони үсхэбэрилгэдэ саашадаа иимэ хайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Юуб гэхэдэ, энэ шухала һалбариие ерэхэ жэлдэ эрид хүгжөөхэ, хонинной мяха болон ноохо ехээр абалаг болохо зорилгонууд хараалагдаа һэмнай. Ерэхэ жэлдэ түл түрэсэ, ноохо абаха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхын тула энэ намартаа искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэриие жэшээтэ һайнаар эмхидхэхэ эрилтэ табигдана. Тинхын тула түбхын түрүүндэ искусственна үрэжүүлгэ хэхэ даабари хонишодой бригада бүхэндэ хүргэгдэхэ, ерэхэ жэлдэ түл үгэмөөр хонид, эмэ түлгэд ажахы бүхэндэ уридшалан тодорхойлогдохо ёһотой.

Энэ шухала хүдэлмэриие богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула тэрээндэ оролдосотойгоор бэлдэхэ хэрэгтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ үрэжүүлгын пунктнуудые шэнээр бариха, мүн заһабарилха, тэрэниие хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээр, зэмсэгүүдээр хүсэлдүүлхэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ, техник-үрэжүүлэгшэдээр хүдэлхэ хүнүүд томилогдоод, тусхай һуралсал гараха ушартай.

Ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга олоор абаха социалис мүрысөөндэ бүгэдөөрөө жагсажа, энэ жэлэй искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэриие зоотехническэ эрилтын ёһоор үнгэргэжэ, горитойхон амжалта туйлахын түлөө тэмсэе!

Д АБААТА һуурийнай зүүн урда тээ голой нүгөө эрьсын саанахана оршоһон фермын хорёо соо түхеэрэгдэһэн газарта хони хайшалалга түлэг дундаа байба. Тэрэ үдэр энэ нютагайхид һүүлшынгээ отара хонидой «сагаан алта» хуряажа байгаа бэлэй. Эндэ түхеэрэгдэһэн пунктда таба мянга гаран хонин хайшалагдадаг. Тиимэһээ хайшалагшадайньшье үсөөн байһаниинь гайхалгүй һэн. Нэгэ доро жэрыжэ хүдэлэгшэдэй хэнэйнь, ямараар ажаллажа байһаниинь тон элеэр, тэрэ дороо харагдаадхина.

Бидэниие үдэшэжэ ябаһан ажахын партбюрогой секретарь Ц. Ц. Батуев хони хайшалалгаар байгша ондо эхэнэрнүүдэй дунда республикын чемпион болоһон коммунист Валентина Дмитриевна Уралёва тухай манда хөөрэбэ. Тиимэһээ пунктын һарабша доро орохотойгоо сасуу суута хайшалагша алиниинь ааб гээд адаглаһаар байтарнай. Цыден Цыбикжаповч манда заажа үгэбэ. Тинхэтэй сасуу биндэ туха сүлөөгүй, һахы һалаг хүдэлжэ байһан хүнүүдэй ажалда һаалта хэхэгүйе оролдон, хажуу тээнь зогсожо, хайшашадай хүдэлмэриие харанабди. Хүндэ хүшэр энэ ажалда мэргэжэһэн хүнэй абьяастайгаар, угаа шуран солбоноор хүдэлдэг байһаниинь элихэн даа. Ингэжэ Валентина Дмитриевнагай хүдэлхые хаража байхада хони хайшалха гээшэ хүнгэн, ехэ зоболонгүй гэжэ һанамаар. Ажалайнгаа үедэ нэгэ жэгдэ, забһаргүйгөөр хүдэлжэ, тархяараа зүүн тээшэ хэб-

ЭРХИМ ХАЙШАЛАГ[ША]

түүлэгдэһэн хониёо удангүй нүгөө тээшэнь эрьюулжэ үрьдихэ юм. Эбхэрээд лэ нооһон бамбайжал бамбайжал байха юм... Уданшьегүй хайшалагшадай ажалда богонихон забһар гараба. Тэрэл үедэ нүхэр Уралёватай уулзажа үгэ залгабабди. Гол түлэб Бүхэроссиин конкурсдо республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалһанаарнь һониирхогдоо.

Тус мүрысөөн Алтайн хизаарай Рубцовско районой «Страна Советов» гэжэ племзаводто үнгэргэгдөө юм. Тэндэ эрэшүүлэй ба эхэнэрнүүдэй хэдэн арбаад команда суглараһан байна. Эхэнэрнүүдэй дунда болохо конкурсын гуримаар 10 хонин, тэрэнэй толгой бүринь хайшын хутага һэлгүүлэлтэйгээр 6 минутын туршада «нэхы дэгэлһээ» сүлөөлэгдэхэ ёһотой байба. Үшөө тинхэдэ тэдэнэй мүрысөөндэ бэеэ бэлдэхынь тула хайшашан бүхэндэ туршалгын 1 хонин үгтэһэн байна.

— Республикын эхэнэр хайшалагшадай дунда үнгэргэгдэһэн харалгада 47 минутын туршада 10 хонинной ноохо абажа үрьдиһэн байнат?

Тингэжэ һурахадамнай уриинаар энеэбхилээд:

— Тэндэхи хонид манайхида орходоо бэетэйшье, зузаан ноохотойшье, — гэжэ дарууханаар харюусаба.

Манай ороной баруун нютагуудай хайшалагшад бидэнһээ ондоо, һайн шанартай буладаар хэгдэһэн нарин хутагатай хайша хэрэглэдэг байна гэжэ Валентина Дмитриевна саашань тайлбарилна. Тэрэнь Актюбинскда оршодог заводто бүтээгдэдэг байна. Эрхим хайшалагша иимэ һайн зэмсэгтэй болоһоноо гэршэлэн, хайшаяа мандаа харуулаа һэн. Үнэхөөрөөшье, шэнэ хутаганъ шумбэгэр, нарин шүдэтэй. Иимэ зэмсэг хонинной ноохо руу оросотой, хүдэлхэдэ аятай гэжэ В. Д. Уралёва хөөрэбэ.

...Бэеэ амаруулжа, хүлһөө сэлмээһэн хайшалагшад һүүлшын бүлэг хонидые дууһахын тула дахяад ажалаа үргэлжэлүүлжэ, зэр зэмсэгүүдэй таршаганаан зэдэлшэбэ. Удангүй оройдоол арбаад гаран толгой үлэбэ хэбэртэй. Энэ үедэ зарим нэгэн эсэһэн янза гарганга, хүдэлхөөз болибо. Теэд ажалайнгаа эршэ һуладуулангүй хүдэлэгшэдэй дунда Валентина Дмитриевна шамбай зандаа. Хажуудань хайшалжа байһан дүү басаган — Василисань мүн лэ эгэшэһээ холо үлэхэгүй гэһэндэл хүдэлһөөр. Пунктда ажалладаг хүнүүдтэй хөөрэлдэһөөр байтарнай, «һүүлшын хонин» гэһэн үгэ сууряатан дуулдаба.

— Хонинной ноохо хайшалга дүүрээ! Дүүргээбди! — гэжэ хайшалагшадай заримаинiинь хонгёогоор мэдээсэбэ.

Эдэ үгэнүүдэй үшөө хэлэгдэжэ байхада, В. Д. Уралёвае харахадамнай, хүдэлһэн газарайнгаа үлдөөһэ ноохые суглуулжа, шорой шохой-

ноохонь һалгаажа[…] Энэ үедэ бусад[…] дай нэгэнэйньшье[…] газарые сэбэрл[…] хараагүй һэмди[…] Валентина Дмитр[…] гаар оролдожо[…] һые дахяад ойл[…]

Байгша ондо[…] хони хайшалга[…] эхилһэн байна[…] шэн 5 мянга т[…] 15 үдэрэй турш[…] лаа юм. Тинхэд[…] иниинь республ[…] эхэнэр хайшалаг[…] шудалагдаа. Н[…] эдэ үдэрнүүд [..] лограмм «сагаа[…] шалба.

Хайшалагша[…] хайшан гэжэ хүд[…] үрэ дүн туйлах[…] далтайгаар тэрэ[…] мнай эли.

Валентина Д[…] тухай жэлдэ хо[…] ябана. Энэ уша[…] шэл шадабарит[…] баримтална. А[…] харюусалгатайга[…] гээд дахин тэм[…] россиин конкур[…] дүн харуулааб[…] манда хөөрөө һ[…] шалалгын һүүл[…] рысөөндэ хабаа[…] эрхимүүдтэйнь[…] шье үзэгдэхэ һ[…] үгэнүүдыень м[…] даа, нүхэр Ура[…] даа үшөө нэрэ[…] дуулха байха г[…] түрөө һэн.

Д-Р. Д[…]

КОЗЬМОДЕМЬЯНСК (Мариин АССР). Горномарийска районой таряашад ургаса хуряалгые эмхитэй һайнаар ябуулна. Хуряалга-зөөлгын бүхы комплекснуудта хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнэ. Шэниисэ ба хара тариан сэхэ комбайндагдана, горох сохилго, обёос ба ешмээн хадалга эршэмтэйгээр ябуулагдана. Ажахынуудта түхэрэен сүүдхэ соо орооһон илгагдажа, хатаагдана.

ОРЕНБУРГ. Соль-Илецкэ районой XX партсъездын нэрэмжэтэ. «Борьба за мир» колхозуудта ороохото үргамалнуудые хуряажа дүүргээ. Звено бүхэн үдэрэйнгөө даабариие үлүүлэн дүүргэнэ. Область дотор бүхыдөө 1,3 миллионһоо дээшэ гектарай ороохон сохигдоо.

АРХАНГЕЛЬСК. Архангельскэ областиин полинууд дээрэ хүдэлжэ байһан жатканууд болон

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН, НУГА САБШАЛАН ДЭЭРЭ

комбайнуудта тарилгын агрегадууд нэмэбэ. Хара бэшэ хүрьһэтэй нютагуудай хойто хубида намарай ургамалнуудые тарижа эхилээ. Область дотор 23 мянган гектарта намарай ургамалнууд тарингдаха юм.

БАРНАУЛ. Алтайн ороохо тушаан абалгын бүхы предприятинууд шэнэ ургасын ороохо тушаан абаха бэлэдхэлые дүүргэбэ. Элеваторнуудта бүтээсэ ехэтэй технологическа лининууд, ороохо хатааха түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэгдэхөөр бэлэн болгогдоо, КамАЗ-уудай болон тракторна поезднуудай ороохо буулгаха түхеэрэлгэ хабсаргагдаа. Ургаса хуряалгын үедэ эдэ бүхы предприятинууд түхэрэен сүүдхын графигаар хүдэлхэ байна.

КАЛУГА. Эндэхи хартаабхашад Москвада ба ороной бусад промышленна түбүүдтэ эртын хартаабха эльгээжэ эхилээ. Мүнөө жэлһээ эхилжэ, 60 гаран ажахы «хоёрдохи хилээмэ» үйлэдбэрилхөөр мэргэжэжэ байнхай. Хартаабхын талмай нилээд үргэдхэгдөө юм. Областиин хартаабха тарижа ургуулдаг олонхи звенонууд хамтын подрядай аргаар хүдэлнэ.

ГРОЗНО. Чечено-Ингушетиин тусхай шэглэлтэй ажахынуудай таряашад хүсын үбһэнэй үрэнэ хүрэнгэ хуряажа эхилбэ. Үлээдэһэнгүй хүдэлмэриин арга хаа хаанагүй үгэнөөр хэрэглэгдэнэ. Хүсын үбһэнэй үрэһэ хүрэнгэ промышленна аргаар тарижа ургуулга автономито республикын хүдөө ажахын үйлэдбэриин шухала һалбари боложо байнхай. Мүнөө жэлдэ тэжээлэй энэ үнэтэй сэнтэй ургамалай 800 тонноһоо дээшэ үрэһэ хүрэнгэ гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдаа.

БАРНАУЛ. Алтайн хизаарай ажахынуудта жатканууд болон комбайнууд намарай хара таряа хуряалгада гаргагдаба. Олонхи поли дээрэ һайн ургаса гараа юм. Харин тэрэниие хуряаха гээшэ бэлэн бэшэ байна. Унжагайржа ороһон хура бороон үндэрөөр ургаһан хара таряае газартань унагаажа, хүрмэлдүүлэн байгаа. Тиимэһээл хуряалга сэхэ комбайндаһан ба амяарлагдаһан аргаар ябуулагдана. Ороохоной эшэ үргэхэ түхеэрэлгэнүүд машинануудта хабсаргагдаа юм.

Механизаторнууд намарай ургамалнуудые түргөөр хуряаха гэжэ оролдоно.

ВИЛЬНЮС. Литвагай ажахынуудай нуга сабшалан дээрэ оньһожоруулагдамал отрядууд дахинаа хүдэлжэ эхилбэ.

Витаминаар баян ногоон тэжээл бэлэдхэлгые комплексноор оньһожоруулха түрүүдүй дүршэлэй республиканска һургуулиин хүдэлдэг «Меркис» гэжэ совхозой жэшээгээр республикын олохон ажахынуудта «Нуга сабшалан —хатаалгын түхеэрэлгэ — склад» гэһэн конвейер эмхидхэгдэнхэй.

САРАТОВ. Эндэхи колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ газар хахалагшад мүрысэнэ. Ерэхэ жэлэй ургасада хахалагдаха ёһотой дүрбэн миллион гектарай хахад шахуу хубинь плоскорезүүдээр хахалагдана.

БЕЛГОРОД. Ивнянскэ районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ завод дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэнэ. Эндэ хүдэлмэри хоёр халаанда эмхидхэгдэжэ сүүдхэ бүри 35 тонно хүрэтэр ногоон гранула үйлэдбэрилэгдэнэ. Бүхы[…]родско областьдо [..]хуу агрегат вита[…]гооной гурил бэ[…]

НОВГОРОД. Нов[…]ластиин таряашад [..]рилэн хуряажа э[…]ли — завод» гэ[…] хүдэлнэ. Бүхы [..] түүхэй эд тушаа[…] тааха ба илгаха [..]лэн болгогдонхой.

ШЭТЭ. Забайка[…]ной үндэр баян [..] юм. Хуряалгын х[…]шэмтэйгээр ябуу[…] дондо жэлэй э[…] суулхада, гурба д[…] һэн нөөсэлэгдэнхэ[…] шалгада хүдэлдэг [..] лективүүдэй бриг[…] даар хүдэлдэг [..] ехэ үүргэ дүүргэ[…]

(ТАСС)

СОЁЛШОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

АГ ҮРЭТЭЙГӨӨР ЭМХИДХЭХЭ

РЕСПУБЛИ- ...лшад Буряад ...н гүрэндэ һайн ...һоор 325 жэ- ...лай бэлэгүүд- ...һэн. ...Цк-гай нояб- ...он), февралиин ...(1983 он), мүн ...84 он) Плену- ...хэбэринүүдээр ...ргэжоһон рес- ...олонинтэ ажал- ...р манайшье районой хүдөө хүдэлмэрилэгшэд эршэтэ ажалай ...шиидэһэн бай-

...рбагатай нюта- ...зоно боложо ...районоймнай ...үүдай ажалша- ...ной түрүүшын ...туршада манай ...ашалан табиг- ...гдаһан түсэб, ...ор хангажа га- ...рсагдагша хуга- ...е ажахын 13.418 ...шэдтэ манай ...й, агитационно- ...й бригадынхид ...967 концерт та- ...элидхэл, хөөрэл- ...гэргэһэн байна. ...рбагатайн, Ивал- ...н, Хүйтэнэй, ...Гильбэрын, Де- ...Эхэ-Куналейн, ...соёлой байшан- ...н хүдөөгэй клу- ...дэхи агитбрига- ...гдаһан үйлэдбэ- ...үүдай хүн зо- ...гоо хангажа ша-

...хүдөө ажахын ...нютаг, һуури- ...хаагшад, пар- ...фсоюзай болон ...организацинуу- ...рилэгшэд үй- ...астогуудаар га- ...эл, хөөрэлдөө- ...г, аман үгын ...е гаргалсадаг, ...тын үдэшэнүү- ...лсэдэг һэн.

...шангуудай дэр- ...бүлгэмэй эхин ...орскэ бүлэгүүд ...хай. Жэшээл- ...рын хүдөөгэй ...рскэ бүлэгые ...һургуулиин ди- ...эр Я. Д. Имык- ...лбэрилнэ. Тус ...дэлдэ нютагай ...багшанар, хүдөө ...эжэлтэд оролсо- ...лектор, полит- ...бүхэн тусхай ...оор, мүн тема- ...талаар урид- ...лагдаһан хэмжээ ...бэелүүлдэг ...долоон хоно- ...бүхэндэ соёлой ...элидхэл, хөөрэл- ...р үнгэргэгдэдэг

...ай соёлой бай- ...үдэлмэрилэгшэд ...хөөрэлдөөнүүдһээ ...гэн темээр үдэ- ...ман үгын жур- ...уулзалгануудые ...байна. „Жэшээл- ...Буряад оро- ...аршуулна б д и». ...газар дайдада ...«Республикаяа

магтан дууланаб», «Аха дүүгэй эб нэгэтэ бүлэ соо», «Байгал — Зүүн-Сибириин эрдэни зэндэмэни», «Колхоздо 11-дэхи табан жэлдэ», «Эрхим хүнүүд», «Буряад ороной алтан одотон», «Минии республикын үглөө», «Мэргэжэлээрээ омогорхоноб», «Манай эршэтэ ажал шамдаа, Эхэ оромнай» болон бусадшье темээр эмхидхэгдэһэн элидхэл, хөөрэлдөөнүүд болон үдэшэнүүд олоной анхарал татажа, һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө бэлэй.

Десятниково һууринай соёлой байшангай болон библиотекын хүдэлмэрилэгшэд «Малшад, таанадта алдар соло» гэһэн тематическа үдэшые һонирхолтойгоор эмхидхээ юм. Тэрээн дээрэ эндэхи ажахын парткомой секретарь нүхэр Н. В. Михалев үгэ хэлэжэ, колхозойнгоо ажалай амжалтанууд тухай, ниитынгээ малай үбэлжэлгын хэр зэргэ үнгэрһэн тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Тиихэдэ колхозой ахамад зоотехник нүхэр А. А. Денисова тэжээл ашагтайгаар, гамтайгаар гаргашалха түрүү онол арганууд тухай тогтожо хэлээ. Энэ үдэшэдэ залуу һаалишан З. Баннова уригдажа, тэрээндэ дурасхаалай бэлэг барюулагдаа һэн. Удаань мал ажалай түрүүшүүлдэ гэжэ бэлдэгдэһэн һонирхолтой концерт үгтэһэн байха юм.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые соёлой талаар эрхим һайнаар хангалгын харалга-конкурсын дүн май һарада согсологдоо һэн. Тэрэнэй ёһоор Эхэ-Куналейн — нэгэдэхи, Оронгын — хоёрдохи, мүн Десятниково һууринай хүдөөгэй соёлой байшан гурбадахи һууринуудые эзэлһэндэ тоологдоо юм.

«1983—1984 онуудай үбэлэй үедэ ниитын малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон худалдалгые ехэдхэхэ талаар Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» тогтоолые КПСС-эй ЦК, ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК баталан абаа һэн. Дурсагдагша тогтоолой ехэ удха шанартай байһые «Мал ажал— онсо шухала һалбари!» гэһэн уряа тодоор гэршэлнэ. Малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөе дэмжэжэ, тэрэнэй эмхидхэлэй хэмжээнэй һайн, ашаг нүлөө ехэтэй байхын тула нютагуудтахи партийна, совет болон профсоюзай, комсомолой органуудай ябуулха хэмжээнүүд тухай тэрэ тогтоол дотор заагдаһан байна. Дурсагдагша хэмжээ ябуулгануудай урагшатайгаар бэелүүлэгдэхэ хэрэгтэ соёлой бүхы эмхи зургаанууд өөһэдынгөө хубитые ехээр оруулха зэргэтэй гээшэ. Илангаяа социалис мүрысөөнэй ябасые олоной һонорто хүргэжэ, ажалай түрүү дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо гээшэ манай соёлшодой гол зорилго байха ёһотой. Тиимэһээ хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда «Үргасын үндэһэн», «Фермэнүүдтэ — олон янзын элбэг тэжээл», «Экономико гээшэ юун гээшэб», «Механизатор шамда», «Үрэһэн —ерээдүйн ургасын үндэһэн», «Бригадна подряд хэрэглэгдэнэ», «Хилээмэн байбал — дуун байха», «Колхозой табан жэл—шинии табан жэл» гэхэ мэтэ, мүн бусадшье темэнүүдээр элидхэлнүүд уншагдаһан байна. Гадна «Манай тосхон — манай гэр», «Буряадай комсомолой 60 жэлэй ойн», «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай», «КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые — ажабайдалда!», «Тарилга дээрэ болзор, шанар— шухала», «Ажалай журам — хүн бүхэнэй хэрэг», «Хүн— ажалаар алдаршадаг» гэхэ мэтэ аман үгын журналнууд, хөөрэлдөөнүүд олоной һонирхол татаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илалта туйлаһаар алдарта 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тематическа үдэшэнүүд олоной хабаадалгатайгаар үнгэргэгдөө һэн.

Һүүлэй үедэ КПСС-эй райкомой инструкторнуудай, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүдэй, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй, библиотекарьнүүдэй, худалдаа наймаанай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай агитпоезднууд эмхидхэгдэээ.

Илангаяа Ивалгын, Тарбагатайн түбэй библиотекын системэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд холо, ойрын малшадые шэнэ, һонин номуудаар хангажа байха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Тэрэнэй ашаар гүүртэ, фермэнүүдэй, хээрын стануудай улаан булангууд уряа плакадуудаар шэмэглэгдэдэг, районой болон республикын газетэнүүдэй хуудаһануудта толилогдоһон үйлэдбэриин түрүү онол арганууд тухай малшад, механизаторнуудта дуулгагдажа байгаа.

Районой хүдөөгэй клубуудай хүдэлмэрилэгшэд фермэнүүдтэ ажаллажа байгаа малшадай дунда «Соёлой үдэрнүүдые» заншалта гуримаар үнгэргэдэг болонхой. Тиигэжэ фермэнүүдэй улаан булангуудта фотостендүүд, ханын газетэнүүд, сан-бюллетеньнүүд болон «Дайшалхы», «Сахилгаан» хуудаһанууд гаргагдана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго хараалһан хүдөө нютагуудаймнай ажалшад үйлэдбэриингөө ашаг үрые саг үргэлжэ дээшэлүүлхээр эрмэлзэнэ гээшэ. Тиимэһээ манайшье соёлшод, ээлжээндээ ажал хэрэгээ мүн лэ нарижуулан һайжаруулжа, тэдэнние хангаха хэрэгээ ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэхэ зэргэтэй.

З. МАЛХАНОВА,
арадай депутадуудай Улаан-Үдын райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

Мүнөөдэр—СССР-эй Агаарай Флодой үдэр

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ ДАЛИТА ХҮСЭН

Авиацiин маршал Г. П. СКОРИКОВ,
Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй Главна штабай начальник

АВГУСТЫН 19-дэ, СССР-эй Агаарай Флодой үдэр. Совет Эхэ оромнай мүнөө үеын авиационно техникэ зохёон бүтээгшэдые, авиатор-сэрэгшэдые, аэрофлодой хүдэлмэрилэгшэдые, ДОСААФ-ай летчик-спортсменүүдые, өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар Соведүүдэй ороной агаарай флодой алдар солые арьбадхалсажа байһан бүхы хүнүүдые амаршалжа байна.

Совет авиацимнай айхабтар баян түүхэтэй, тэрэ хадаа түрэл арадайнгаа инаг дуратай дайшалхы хүсэн, тэрэнэй алдар соло ба омогорхол болоно. Дэлхэй дээрэ анха түрүүшын самолет ород эрдэмтэ ба ухаалан зохёогшо А. Ф. Можайский гэгшээр бүтээгдэһэн, агаараар тамаралгын эхи захые элитэ эрдэмтэд Д. И. Менделеев, Н. Е. Жуковский, С. А. Чаплыгин, К. Э. Циолковский болон бусад табиһан. Эдэ эрдэмтэдэй түйлалтануудаар бидэнэр омогорхохо ёһоороо омогорхонобди.

Агууехэ Октябриин илалта Эсэгэ ороноймнай авиацие хүгжөөлгэдэ шэнэ шата нээһэн гээшэ. Совет авиацие байгуулга ба тэрэние хүгжөөлгэ Коммунис парти ба Совет гүрэние байгуулагша Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой. Агаарай Улаан Флодые эмхидхэн байгуулха талаар гол шухала шиидхэбэринүүдые абалга тэрэнэй захиралтаар хэгдэһэн. Владимир Ильич агаарай флот байгуулхадаа амгалан үедэ гансахан транспортын болон хэлхээ холбооной шухала һалбари бэшэ, харин революционно түйлалтануудые аршалан хамгаалгада хүсэ ехэтэ хэрэгсэл мүн гэжэ сэгнэһэн байха юм.

Революциин эхилһээр гурбадахи үдэртэ В. И. Ленинэй өөрынь захиралтаар 12 экипажһаа бүридэһэн совет анха түрүүшын авиационно отряд байгуулагдаа бэлэй. Хүдэлмэришэн-таряашанай Улаан Армие эмхидхэн байгуулха тухай Декредтэй зохилдуулан, 1918 оной январиин 28-һаа агаарай сэрэг бүридхэгдэжэ эхилһэн.

Граждан дайнай жэлнүүдтэ авиациин гол хүсэнүүд эгээл ехээр аюул тохёолдуулжа боломоор фронтнуудта дүтэ татагдаһан.

Авиацие хүгжөөхэ тухай партиин анхарал оролдолго, Эсэгэ ороноо хамгаалгада тэрэнэй ямар ехэ үүргэ дүүргэхэ байһание зүбөөр ойлгоһон ушар летчигүүдай дунда үзэгдөөгүй ехэ дэбжэлтэ үүсхэһэн юм. Шэн зориг, баатаршалга харуулһанайнгаа түлөө 219 улаан летчигүүд Улаан Тугай орденоор, тэдэнэй 16-ниинь энэ орденоор хоёр дахин, тиихэдэ А. С. Монастырев, И. Павлов, П. Межераүп, Я. Моисеев, Е. Ухин гэгшэд— гурба дахин шагнагдаһан байна.

30-дахи онуудта социалис индустриализацилга амжалтатайгаар бэелүүлһэнэй ашаар Соведүүдэй ороной агаарай флодые түргөөр хүгжөөхэ материально-техническэ бата бэхи бааза байгуулха арга олдоһон. СССР агаарай замай утын талаар дэлхэй дээрэ түрүү һуурида гараһан байна. Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ совет летчигүүд өөһэдтөө хэгдэһэн самоледуудаар айхабтар ута замуудые дабаһан, дэлхэйн авиационно рекорднуудай гурбанай нэгэ хубиһаа дээшые тогтооһон гээшэ. 1934 ондо челюскинецүүдые абарха талаар харуулагдаһан баатаршалга арад зоноймнай ой ухаанда хэтэ мүнхэдөө үлэнхэй. Тэрээндэ хабаадаһан летчигүүд А. Ляпидевский, С. Леваневский, Б. Молоков, Н. Каманин, М. Слепнев, М. Водопьянов, И. Доронин гэгшэд орон дотороо анха түрүүлэн Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. 1937 оной июнь һарада элитэ летчик Чкаловай экипажай хойто полюс дээгүүр Америкэ хүрэтэр ниидэлгыень бүхы дэлхэйн хүн зон омогорхон ажаглажа байһан.

Уласхоорондын байдал шахардуу шанга боложо, фашис Германиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудаи үргэдхэгдэжэ байхада Коммунис Парти ба Совет правительство оронойнгоо обороные бэхижүүлхэ талаар нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха баатай болоһон. Эрдэм, техникын түйлалтануудта, шууд түргөөр хүгжөөгдэжэ байһан авиационно промышленностьда түшэглэн, агаараймнай сэрэгэй хүсэн тоогой талаар ургаһан, шанарай талаар ехээр хубилгагдаһан байха юм. Зохихо хэмжээнүүдэй абтаһанай ашаар 1941 оной хабар болотор, 1939 оной эхинэйхитэй сасуулбал, Совет агаарай сэрэгэй хүсэнэй самоледуудай тоо хоёр дахинаар олошороод байһан.

Гэбэшье түүхын хуби заяагаар бидэндэ тон богонихон саг үгтэһэн байгаа, ВВС-ые дайшалхы шэнэ техникээр хангаха, дайшалхы ябуулгануудые хүтэлбэрилгые һайжаруулха талаар олонхи хэмжээнүүд дайнай эхилтэр дүүргэгдэнгүй үлэһэн байна.

Гитлеровскэ Германи Эхэ орондомнай зэрлиг муухайгаар добтолон орожо, совет хүнүүд амгалан ажалаа таһалдуулха баатай болоо һэн.

Дайнай түрүүшын үеын айхабтар хүндэ хүшэр эрхэ байдалда совет командовани гитлеровскэ авиациин олон тоото самоледуудаар добтолгын урдаһаа истребительнэ авиацяар агаарай дай, дайсанай сэрэгүүд болон аэродромуудые бомбодолго хэжэ ороо.

Совет летчигүүд социалис гүрэнэйнгөө хуби заяанай түлөө үзэгдөөгүй баатаршалга ба харюусалга харуулан, Эсэгэ ороноо хамгаалгада сээжээ сэлин ороо һэн. 1941 оной июлиин 9-нэй номерой түрүү бэшэг соогоо «Правда» газетэ иигэжэ бэшээ һэн: «Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ мартагдашагүй баатаршалга, эрэлхэг зориг харуулһан, Советскэ Союзай Геройнуудай гайхамшагта бүлэгтэ түрүүлэн нэмэгдэгшэд авиаторнуудай дундаһаа тодорбо...» Дайшалхы даабаряа дүүргэхэ зуураа шалгаржа, эрэлхэг зориг, баатаршалга харуулһан летчигүүд С. Здоровцевто, П. Харитоновто, М. Жуковта Ленинэй орден ба «Алтан одон» гэжэ медаль барюулгатайгаар Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ түрүүшын хуудаһанда толилогдоо бэлэй.

Москва шадар, Сталинградта, Кубаниин огторгойдо, Курск дүхэригтэ болоһон байлдаануудта фашис Германиин агаарай флодой гол хүсэнүүд һамна сохигдоо. Агаарта стратегическэ талаар булюу байдалтай болоод байхадамнай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гурбадахи шатада хэдэн шэглэлээр холын хараата ехэ добтолгонуудые нэгэ доро үнгэргэхэ таатай зохид арга боломжонууд манай ябаган сэрэгтэ ба далайн сэрэгэй флодто олдоһон гээшэ. Тиихэдэ агаараймнай сэрэгэй хүсэнүүд олон самоледуудые бүлэг бүлэгөөр нэгэ доро табижа, добтолхы ябуулгаяа таһалгаряагүй үргэлжэлүүлдэг болоһон. Дайсанай авиаци энэ ушарта бэеэ аршалха ябуулга хэхэ баатай боложо, дайнай дүүрэтэр газар дээгүүр дабшадаг сэрэгэйнгээ операцинуудта туһаламжа үзүүлжэ шадахаяа болёо һэн.

Совет авиаци аюулта дайсание бута сохилгодо хубитаяа тон ехээр оруулһан байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашистнуудай гээһэн 100 мянган самолёт бүхэнэй 47 мянганиинь совет-герман фронт дээрэ унагаагдаһан, тэрэ тоодо 57 мянганиинь манай ороной агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй, ПВО-гой лётчигүүдаар усадхагдаһан байха юм. Дайсание дараха хэрэгтэ граждан авиаци хубитаяа бага бэшээр оруулһан, тэрэнэй 20 мянганһаа дээшэ летчигүүд дайшалхы операцинуудта хабаадалсаһан гээшэ.

Далита сэрэгшэдэйнгээ баатаршалгануудые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэһэн. Авиационно частьнууд болон соединенинүүдэй 60-һаа дээшэ процентнь СССР-эй орденуудаар шагнагдаһан, 288-ниинь гвардиин нэрэтэй, 708-ниинь хүндэтэ нэрэтэй болоһон байна. Авиационно соединени болон частьнууд Верховно Главнокомандалагшын захиралта дотор 319 дахин тэмдэглэгдэһэн, 200 мянганһаа дээшэ авиаторнууд, орден, медаляар шагнагдаһан, тэдээн соохоо 2420-ниинь Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. 65-дань энэ үндэр нэрэ зэргэ хоёр дахин олгогдоо, тиихэдэ дайшалхы алдар солоёо магтуулһан, мүнөө авиациин маршал А. И. Покрышкин, авиациин генерал-полковник И. Н. Кожедуб гурба дахин Советскэ Союзай Герой болоһон гээшэ.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ Коммунис партиин ба Совет правительствын оронойнгоо оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүй, анхарал оролдолгын ашаар агаараймнай сэрэгэй хүсэнүүд хүгжэлтын шэнэ шатада гаранхай. Тэрэ хадаа зэбсэгтэ хүсэнүүдэй онсо шухала һалбари боложо, элдэб хэмжээтэй дайшалхы операцинуудай ябаса ба түгэсхэлдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлжэ шадаха аргатай. Манай авиаци хадаа Эсэгэ оронoймнай хүсэ шадалай, совет наука ба техникын үндэр хэмжээндэ гараһанай бодото жэшээ болоно.

Мүнөө Эхэ оронoймнай амгалан огторгойе фронтовигуудай хүбүүд болон ашанар хёрхо һэргэлэнээр хамгаалжа байна. Тэдэнэр хадаа үзэл бодолой талаар һайн хатуужалтай, коммунизмын хэрэгтэ хизааргүй үнэн сэхэ, сухаришагүй зоригтой, дайшалхы ниидэлгын шадабари ехэтэй сэрэгшэд мүн.

Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ Советскэ Союзай Геройнуудай шэнэ үетэн хүмүүжүүлэгдэнхэй. Тэдэнэй дунда офицернүүд Г. Елисеев, Б. Гайнутдинов, Е. Зельняков, В. Кот, И. Жуков, В. Павлов, В. Щербаков болон бусадые нэрлэжэ болоно. Тэдэнэр амгалан ажалда, шэнэ техникэ болон буу зэбсэгүүдые туршалгада, сэрэгэй уялгые дүүргэлгэдэ онсо шалгарһан хүнүүд.

Совет авиаци совет космонавтикын мүндэлһэн үлгынь болоно. Космонавтнуудай диилэнхи олониинь имагтал авиацида алба хэжэ, баатаршалгын, шадабари мэргэжэлэй һургуули гараһан байхе юм. Тиимэ байхань зүб ааб даа, юуб гэхэдэ, космонавтика хадаа авиациин хүгжэлтын үргэлжэлэл ха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Союзай түйлаһан илалтын 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлдэлгын хэгдэжэ байһан энэ үедэ Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй сэрэгшэд үсэд шангаар дайшалхы һуралсал гарана, ниидэлгын түрүү онол арга шудална. Офицернүүд Ю. Темников, В. Добрынин, Л. Цалко, В. Мурашкин, А. Дербенев, В. Белоконь, Л. Шинин, Л. Бадин, В. Демидов болон бусадай командалжа байһан сэрэгэй коллективүүд социалис мүрысөөндэ горитой амжалтануудые түйлана.

Эхэ ороноо ерээдүйдэ хамгаалагшад болохо летчигүүдые, штурмануудые авиационно спортын мастернуудые бэлдэхэ, һургаха хэрэгтэ хоёр орденто ДОСААФ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэнэ.

США-гаар толгойлогдоһон ээрхэг түримхэй империалис хүсэнүүдэй гэмээр уласхоорондын байдалай улам доройтожо, шахардуу шанга боложо байһан энэ үедэ Советскэ Союз, тэрэнэй союзнигууд гадаадын эб найрамдалта политика хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлнэ, эб найрамдал аршалан хамгаалгын, ядерна дайнай аюулые зайсуулхын тулада өөһэдынгөө талаһаа хэрэгтэй бүхы юумэ сүм хэнэ.

Тиигэхэ зуураа, Коммунис партимнай, Совет правительство дайнай аюулай улам үргэдэжэ байһан энэ үедэ Эхэ оронойнгоо, социалис хани нүхэсэлэйнгөө аюулгүй байдалые аршалан хамгаалха талаар хэрэгтэй бүхы юумэ хэжэ байна.

1984 оной майн 28-да үнгэргэгдэһэн комсомолой организацинуудай Бүхэармиин зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненко иигэжэ хэлэһэн: «Һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлые дэмжэхэ дурагүй, бодомжотойгоор хэлэгдэһэн дурадхалнуудта дүлии байдаг политическэ мимэ хүсэнүүдтэй дэлхэй дээрэхи хэрэг шиидхэхэ болонобди. Энэ ушарта манай оборонын хүсэ шадал ээрхэг түримхэйшүүлэй бэеэ баринги байха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Мүнөө оборонымнай хүсэн гансахан совет арадай зохёон байгуулхы ажалые бэшэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ бүгэдэ ниитын эб найрамдалые аршалан хамгаална».

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй оборонын министрэй табиһан эрилтэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, манай авиаторнууд дайшалхы бэлэн байлгаяа саашадань улам дээшэлүүлхын түлөө, агаарта ниидэлгээ наринжуулхын, оперативна ба тактическа бэлэдхэлээ һайжаруулхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Эдэ бүхы хүсэлэл оролдолго хадаа Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бусад түрэлэй сэрэгүүдтэй хамта, Варшавска Договорто ородог аха дүү оронуудай агаарай сэрэгэй хүсэнүүдтэй хамта Эхэ ороноо хамгаалхаар, өөһэдынгөө патриотическа ба интернациональна уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр манай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд хэзээдэ бэлэн гэжэ бата найдамтайгаар хэлэхэ эрхэ олгоно.

(ТАСС).

СССР-эй Агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй музей соо авиационно техникын хүгжэлтэ тухай һонирхолтой экспонадууд табигданхай. Энэ зураг дээрэ музейн хүдэлмэрилэгшэ Иван Филиппович Орлов Советскэ Союзай гурба дахин Герой И. Н. Кожедубай «Ла-7» гэжэ истребитель тухай сугларагшадта хөөрэжэ байна.
ТАСС-ай фотохронико.

...ЛЬИЧЭЙ ДУРАСХААЛДА

...И. Ленинэй Псков- ...байрада цэнэлэн ...аһанайнь һүүлээр ...дууд нэмэбэ. Тэ- ...вождиин энэ го- ...н үедэхи ажабай- ...жал ябуулгатайнь ...эр танилсанабди. ...Ильич Сибирьтэ ...нгөө һүүлээр 1900 ...лиин 26-һаа майн ...эндэ ажаһууһан ...статистическэ таһагай дурадхалаар губерниин таряашадай ажахынуудай, олзоборилгын ба кустарна промышленностиин байдалые сэгнэн шэнжэлхэ программа табилгада Ильичэй хабаадаһан тухай тэдэ материалнууд хөөрэнэ. Псковһоо холо бэшэ оршодог Изборскдо байхадаа, Ленин нюусаар Ригэ ерэжэ, латыш социал-демокрадуудтай «Искрые» хэблэхэ хэрэгтэ туһалха тухайнь хэлсэһэн байна.

Музейдэ орсгшод мүнөө үнгэрһэн зуун жэлэй эсэсэй Изборскын фото-зурагуудые, Ленинэй байһан В. Анисимовай гэр булынхидые хараха, таряашан Жуковай вождь тухай дурсалгануудтай танилсаха аргатай.

Тиихэдэ В. И. Ленинэй Шушенскһаа Псков эльгээһэн библиотекэдэ зорюулагдаһан разделынь мүн лэ олоной һонирхол татаха байха.

ТАСС АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

...РҺА ЯҺАНАЙ ИЛГАА ...РГАЛГЫЕ УСАДХАХА

...ЭЭ. Арһа яһанай ...аргалгые усадхаха ...ООН-ой комитедэй ...сесси Женевэдэхи ...лай ордон соо хү- ...үргэлжэлүүлһээр. ...най илгаа гаргал- ...ы түхэл шэнжэнүү- ...хаха тухай улас- ...н конвенцидэ га- ...һан 124 гүрэнэй тэ- ...римүүдые ямараар ...байдагыень хинан ...н тула эрхын элдэб ...муудые түлөөлһэн ...ертһээ бүридүүлэгдэһэн комитет байгуулагдаа һэн.

Тусхайлбал, комитедэй заседанинууд дээрэ Намибиин, Гватемалын, Чадай ба бусад хэдэн гүрэнүүдэй элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Намибида апартендтэ эсэргүүгээр тэмсэгшэдые сүүдлэнгүйгөөр шорон түрмэнүүдтэ хаажархидаг байна. Үхибүүдшье хатуу шанга хашалта харшалалта доро байдаг юм гэжэ энэ ороной үмэнэһөө элидхэл хэһэн Намиби тушаа ООН-ой совет тэмдэглэһэн байгаа. Жэшээнь, Намибида сагаан шарайтай үхибүүдтэ хара арһатай үхибүүдтэ орходоо долоон дахин ехэ мүнгэн гаргашалагдадаг байна. Энэ орондо элүүрые хамгаалгын гурим гансал сагаан шарайтай хүнүүдтэ бии юм. Африкын олон миллион хүнүүдые газаашалан харшалалгые үргэдхэһэнэй түлөө гансал ЮАР бэшэ, харин США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд харюусаха ёһотой. Намибиин арадай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дарахадань, Преториин расис захиргаанда тэдэнэр ехэ туһаламжа үзүүлдэг байна гэжэ элидхэл дотор онсолон тэмдэглэгдэээ.

...ШРИ ЛАНКАДАХИ БАЙДАЛ

...И. Индиин гадаадын ...эй гүрэнэй министр ...Мирдха парламент ...гэ хэлэхэдээ, Шри ...шажан мүргэлэй- ...н үндэһэ һуури дээ- ...роо зүришэлдөөнүү- ...ожо байһантай дашаан, правительствен...үүлгэ хэбэ. «Шри ...ахи байдал һүүлэй үедэ улам хүлгөөтэй боложо байна»,— гэжэ тэрэ хэлээ. Индиин правительствада ороһон мэдээнүүдэй ёһоор, Ланкагай зэбсэгтэ хүсэнүүд Джафнада, Валведдиттурайда, Чуннакамда, Манарта, бусад зарим районуудта ехэ ябуулгануудые бэелүүлжэ байна. Эндэ гол түлэб тамил угсаатад ажаһуудаг юм. Сэрэгэй ябуулгануудай үедэ алуулһаншье хүнүүд бии. 40 мянган хүн Шри Ланкаһаа Инди руу зугадажа гараа. Шри Ланкадахи байдалаар һанаагаа зобожо байһанаа тэрэ тус ороной президент Дж. Р. Джаяварденда мэдүүлбэ.

ПНР-эй МИД-эй МЭДҮҮЛГЭ

ВАРШАВА. Түби дэлхэй дээрэхи шахардуу байдалай гуламтануудай нэгэн болохо Дүтын Зүүн зүгэй байдалые гуримшуулга эндэхи районой арадуудай аша туһада, газар дэлхэй дээрэхи амгалан тайбан байдалай аша туһада харюусана гэжэ Польшын Арадай Республика тоолоно гээд ПНР-эй МИД-эй эндэ толилуулһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые амжалтатайгаар ба ашаг үрэтэйгөөр шиидхэлгэ бүхы асуудалнуудые хамаадуулха, зүйтэй зүб ба бата бэхи байха эрилтэнүүдтэ харюусаха ёһотой гэжэ ПНР этигэнэ. Эдэ эрилтэнүүдтэ харюусадаггүй шиидхэбэринүүд буруу һүрэхэ, эндэхи шахардуу шанга байдалые улам һүжэрөөхэ гэжэ дүй дүршэл харуулна. Израильтай үгэсөө хэхые арабуудта баадхажа, эндэхи байдалые гуримшуулха гэһэн империалис политикань бүтэшэгүй юм.

Советскэ Союзай һаяын дурадхалнууд Дүтын Зүүн зүгэй зүришэлдөөе гуримшуулха гол ёһонуудые бүхы талаһаань тодорхойлно. Эндэхи байдалые үнэн зүбөөр, батаар гуримшуулхын тула бүхы хэрэгтэй эрхэ байдал тэрээн соо хараалагданхай.

Дүтын Зүүн зүгэй зүришэлдөөе гуримшуулха талаар Советскэ Союзай шэнэ шухала үүсхэлынь томоотойгоор угтан абтаха бэзэ гэжэ этигэжэ байһанаа ПНР элирхэйлнэ, тэрэние бэелүүлгэдэ эдэбхитэй хубитаяа оруулхаар бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Бэеэ даанхай байдалай үдэр

ДЕЛИ. Августын 15-да эндэхэг арад национальна һайндэрөө — бэеэ даанхай байдалай үдэрые тэмдэглэбэ. 37 жэлэй саада тээ Британиин колониализмын дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн ороной түрүүшын премьер-министр Джавахарлал Неру Делидэ Индиин гурбан үнгэтэй туг намилзуулаа бэлэй. Түүхын богонихон болзорто республика ехэ амжалтануудые туйлаа. Тэрэнэй национальна продукци арбаһаа үлүүтэй дахин, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ —20, нефть олзоборилго 7 дахин ехэ болоо.

Инди эб найрамдалта гадаадын политическэ хараа шугам бэелүүлдэг дээрэлэ уласхоорондын оршомдо ехэ нэрэ хүндэтэй болонхой. Урда Азиин энэ ехэ гүрэн бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын, буу зэбсэг хуряахын, дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэдэг байна. Политическэ ба экономическа бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхэ замаар Индиин амжалтатайгаар урагшаа дабшалтань империализмын болон хархис хүсэнүүдэй дурые гутаадаг байна. «Һүүлэй үедэ зарим гүрэнүүд Индиие сухалтайгаар дайрадаг болоо», — гэжэ премьер-министр Индира Ганди парламент дээрэ һая мэдүүлээ һэн. Манай ороной сэдьхэлдэ хадуугдамаар хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлалтада хилын саанахи нүлөө ехэтэй хүсэнүүд дураа гутана.

АВГУСТЫН РЕВОЛЮЦИИН ҺАЙНДЭР

БРАЗЗАВИЛЬ. Конгын Арадай Республикада политическэ ба ажалай дэбжэлтын оршон байдалда 1963 оной августын революциин 21-дэхи жэлэй ойе һайндэрлэнэ. Республикын хото городуудта ба хүдөө нютагуудта һайндэрэйхеэр шэмэглээтэй. Гайхамшагта үдэртэ зорюулагдаһан митингнүүд ба суглаанууд хаа хаанагүй үнгэргэгдэнэ.

Бэеэ даанхай Конгын түлөө ами наһаяа үгэгшэдэй дурасхаалые конголез арад эдэ үдэрнүүдтэ ёһолон хүндэлнэ. Конголез арадай гэрэлтэ ерээдүйн түлөө тэмсэлшэдэй хүшөөнүүдтэ ургамал сэсэгүүд табигдаба. Конголезэй ажалай партиин (КПТ) ЦК-гай түрүүлэгшэ, НРК-гай президент Д. Сассу-Нгессо эрхэ сүлөөгэй асари ехэ хүшөөдэ баглаа сэсэг табиһан байна.

Ниислэл хотын митинг дээрэ КПТ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, газар дайдын асуудалые эрхилдэг ба арадай засагай министр Раймон-Дамаз Нголло үгэ хэлэхэдээ, түрүүшын табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ үедэ орон дотор социально-экономическа шухала хубилалтанууд бэелүүлэгдэһэн, шэнэ фабриканууд, харгынууд баригдаһан байгаа, хото городуудта ба хүдөө нютагуудта барилга үргэдэнэ гээд онсолон тэмдэглээ.

Марксистско-ленинскэ һургаалые үнэн сэхээр баримталан, КПТ 1963 оной августын революциин туйлалтануудые арьбадхан батадхахын тула бүхы юумэ хэнэ, гээд Конголез эхэнэрнүүдэй революционно холбооной орган «Бакенто йа Конго» газетэ редакционно статья дотороо бэшэнэ.

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

БЕЙРУТ. Августын 16-да Израилиин авиаци Бекаа голдохи Рауда гэжэ һууриин тосхоние бомбодобо. Энээнһээ уламжалан амгалан зоной дунда алуулһаншье, шархатаһаншье хүнүүд бии. Ливанда амгалан тайбан байдал хангаха гэһэн арабууд хоорондын хүсэнүүдэй бүридэлһөө эндэ байрлуулагдадаг Сириин сэрэгүүд дайсанай самоледуудые буудаба.

Нишэ ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, булимтарагшад бронетанкова частьнуудые Бекаа голой баруун хуби руу эльгээнэ, бэхилэлгэнүүд хэгдэнэ, адаглан хиналгын радиолокационно станцинууд байгуулагдана. Һүүлэй үедэ Бекаа голдо «Ливанай урда хубиие хамгаалгын дахуулнуудай армиин» патрульнууд олошоруулагдаба.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

АМАРНА, СЭНГЭНЭ

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой профсоюзай комитедэй хүдэлмэрилэгшэд коллективэйнгээ гэшүүдые зунай hарануудта шадаал hаа олоорнь сэбэр агаарта амаруулха, сэнгүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалhан байна.

Профсоюзай комитедэй мэдэлдэ Котокель нуурай эрьедэ түбхинэhэн заводой аяншалагшадай бааза үгтэнхэй. Заводой хүдэлмэришэд эндэ гэр бүлөөрөө ерэжэ, ээлжээтэ амаралтаяа үнгэргэнэ. Эндэнь hайн түхеэрэлгэтэй столово нээгдэhэн, спортын мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ баймаар талмайнууд түхеэрэгдэhэн байна. Тиихэдэ иишэ амархаяа ерэhэн ажалшад нуур дээгүүр онгосоор тамарха, хахууляар загаhа агнаха аргатай.

Зунай hарануудай туршада заводой аяншалагшадай «Котокель» гэжэ баазада хоёр зуу гаран хүдэлмэришэд, тэдэнэй гэр бүлынхид амарха аргатай.

Ц. ДОРЖИН.

ХАРАЛГАДА ИЛАА

Совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда илаhаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан профсоюзуудай соёлой эмхи зургаануудай коллективүүдэй дунда тоосоото харалганууд үнгэргэгдэбэ. Тэрэнэй дүнгүүдээр Хойто-Байгалай районой Тоннельный посёлогтохи «БАМтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 18-дахи отрядай «Юность» гэжэ соёлой байшангай хореографическа «Юность БАМа» гэhэн арадай ансамбль илагша болобо. Тиигэжэ балетмейстер С. В. Лоза гэгшын хүтэлбэрилдэг коллектив Монгол ороноо аяншалха эрхэдэ хүртэhэн байна.

Августын 18-най, 19-нэй үдэрнүүдтэ Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай, Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой соёлой «Рассвет» гэhэн ордонгой агит-талмайнуудта тоосоото концертнүүдые тэдэнэр табяад, Монгол орон ошохо юм. Хоёр отделениhээ бүридэhэн тус коллективэй концертын программада дэлхэйн, ороноймнай арадуудай зүжэг хатарнууд, шог зугаата, нааданай болон мүнөө үеын дабтасатай хатарнууд оронхой. Эдэ бүхы хатарнуудые балетмейстер-педагог Ирина Лоза найруулан табиhан байна.

Тиихэдэ соёлой «Текстильщик» байшанда Ю. В. Худей гэгшын хүтэлбэрилдэг хүүгэдэй духовой оркестр харалгада эдэбхитэйгээр хабаадажа, Владивосток хото ошохо урмашуулгын путёвкоор шагнагдаа. Багашуулай концертын репертуарта Ч. Павловай «Туяа» гэжэ марш, Ю. Чичковой «Балшар бага наhан—би болон ши» гэхэ мэтын дуунууд, маршнууд оронхой.

Х. СОКТОЕВ.

АЛТАН ТҮРЭ

Кабанскын районой Нестерово тосхондо ажаhуудаг Николай Степанович Анастасия Савватеевна Лебедевтэн 50 жэлэйнгээ алтан түрые тэмдэглэбэ.

Хорёодтойхон залуу хүбүүн ябахадаа Николай Степанович hуурин тосхонойнгоо ори ганса гармонист бэлэй. Хүршэ тосхонойнгоо басагантай айл бүлэ боложо, табан хүбүүтэй, жаргалтай hайнаар hуужа байтарынь, дайн эхилээ hэн. Николай нютагайнгаа хүбүүдтэй сугтаа фронт мордожо, Москва, Сталинград шадархи, Курска дүхэригтэхи хатуу шанга байлдаануудта хабаадалсаад, Зүүн Пруссида Илалтын үдэрые угтаhан байна. «Дайсанаа дараад, даагаа hүүлдээд» түрэhэн нютагтаа бусажа, «Зырянский» совхоздо бүхы наhаараа бухгалтераар ажаллаhан габьяатай. Тэрэнэй hамган мүн лэ пенсидэ гаратараа совхоздоо хүдэлөө. Эдэ хоёр 11 үхибүүдтэй болоhон юм. Мүнөө 20 аша, гушатай болонхой, тэдэнээ хүмүүжүүлжэ, хүл дээрэнь гаргалсажа байдаг.

Тэдэнэй дүрбэн хүүгэд түрэл совхоздоо хүдэлнэ. Георгий, Александр хоёр жолоошод, Любовь Валентина хоёрынь хүүгэдэй саадта хүмүүжүүлэгшээр хүдэлнэ.

Николай Степанович мүнөө үндэр наhатай боложо байгаашье hаа, ниитын ажабайдалда эдэбхитэй, олоной түлөө hанаагаа зобожо ябадаг зандаа.

Ю. ГУТОРОВ.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Түмэрэй хаядаhа, үлэгдэлнүүдые суглуулха талаар байгша оной хоёрдохи кварталда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет … ан гаргаба.

Рес… икын районуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдэ хотын Октябрьска район түрүү hуури эзэлhэн байна. Тиин тэдэнэр КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта, 400 түхэриг мүнгэн шанда хүртэбэ.

Улаан-Үдэ хотын арадай депутадуудай Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Г. Колесниковтэ 50 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха болобо.

Т. БАДМАИН.

АЯНШАЛГАДА МОРДОБО

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ Соёлой ордоной духовой оркестрэй коллектив холын аяншалгада мордобо. Эдэнэр Владивосток хото творческо аяншалгада хабаадаха эрхэдэ хотын предприятинуудай оркестрнүүдэй дундаhаа түрүүшынхеэ хүртөө.

Комбинадай Соёлой ордоной энэ оркестр совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Илаhаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан профсоюзуудай уран hайханай бүлгэмүүдэй дунда тоосоото харалгын болоходо илажа гарhан байгаа.

Аяншалгада ошоhон эдэнэр Владивосток хотын түүхэтэ газарнуудтай хэдэн үдэрэй туршада танилсахаhаа гадна, хотын предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, сэрэгшэдтэй уулзаха, тоосоото концерт табиха зорилготой.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдын трикотаж гадар хубсаhанай фабрика дотор Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаhан социалис мүрысөөндэ шэрдэлгын цехэй түрүү хүдэлмэришэн Вера Имнохоева илажа, Венгри ошохо путевкоор шагнагдаа hэн. Мүнөө тэрэ Венгри оронoор аяншалжа байнхай.

Байгша оной хахад жэлэй туршада ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, түсэбөө 35 процентээр үлүүлhэн байха юм. Коммунис ажалай ударник, мэргэжэлээрээ эрхим, эрхим hурган хүмүүжүүлэгшэ гэhэн нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэhэн Вера Имнохоева ээрэгшын мэргэжэл гүйсэд hайнаар шудаланхай. Тэрэ үйлэдбэридээ hайн үрэ дүнгүүдые харуулхаhаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник Вера Имнохоева.

В. ПЛУТТЫН фото.

50 ЖЭЛ БОЛОЖО УУЛЗАБА

Аяар 50 жэлэй туршада харалсаагүй ябаhан үнинэй нүхэд И. С. Хребтовский И. А. Чернышев хоёр Хяагта хотодо hаяхан уулзаба. Тэды ехэ. сагай үнгэрhэн хойно бэе бэеэ ололсоhон ушарынь hонирхолтой.

Байгша оной хабар «Правда» газетын корреспондент В. Старухин СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой Н. Н. Рукавишников тухай статья бэшэhэн байгаа. Тэрэнэй хөөрөөн соо суг hураhан Галина Иннокентьевна Чернышевагай нэрэ дурдагдаа. И. С. Хребтовский тэрэ нэрээрнь hонирхоод, статьягай автортай уулзажа, хуушанайм нүхэр Иннокентий Александровичай басаганиинь мүн гэжэ элирүүлхэдээ, Хяагта ерэхэ гэжэ шиидэээ hэн. Тиигэжэ анда нүхэд золгохо золтой байба.

Мүнөө Ленинэй, Дайшалхы Улаан Тугай, Улаан Одоной болон бусад орден, медальнуудай кавалер Иван Сергеевич Хребтовский 1924 ондо комсомолдо ороhон намтартай. 1926—1928 онуудта ВЛКСМ-эй Баргажанай райкомой секретаряар хүдэлөөд, комсомолой об-омдо ажаллажа эхилнэ. 1928 ондо М. Н. Ербановай зууршалгаар hурахаяа Москва хото ошоhон юм. Ерэхэ жэлынь сэрэгэй албанда татагдаа hэн. Тиихэ үедөө Н. К. Крупскаятай уулзаhан, юрэдөө hонирхолтой намтартай хүн юм.

Үни удаан харалсаагүй хоёр нүхэдтэ нэгэ үдэр соо хөөрэжэрхихеэр бэшэ, нилээд олон юумэн суглар hанаинь элн.

Е. СУРМАЧ.

Хяагта.

hАМАРАЙ АГНУУРИ

Үhанай шубуудые зун-намарай үедэ агналга республикын районуудта байгша оной сентябриин нэгэнhээ октябриин 31 болотор (Баунтын, Хойто-Байгалай районуудта августын 25-hаа октябриин 31) эхилхэ тухай захиралта Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба. Тиихэдэ торхируу, hойр, хүдүү шубуудые агналга октябриин нэгэнhээ февралиин 15 болотор үнгэргэхэ болзор гаргагданхай.

Нуур сөөрэмүүд, уhа голнууд дээрэ шубуунай агнуури хэhэн ангуушад байгаалиин баялигые арьбадхаха зорилгоор үдэрэй туршада олзоборилхоор тоггоогдоhон гурим эбдэхэ ёhогүй.

Буряадай АССР-эй газар дээрэ баабгайн тоо толгойе үсөөрүүлхэгүйн зорилгоор агнууриин үедэ республика дотор 60 толгой баабгай тусхай зүбшөөлөөр баригдаха болонхой. Тиин байгша оной августын 15-hаа январиин 15 болотор үргэлжэлхэ агнууриин үедэ республикын районуудай коопзверопромхозууд, госхозуудай штатна ангуушад олзобори хэхэ аргатай.

Зун-намарай үедэ шубуудай агнуури хэхэ болон баабгай олзоборилхо үедэ агнууриин бүхы дүрим сахиха шалгалтын хаhые саг соонь эмхидхэжэ, үнгэргэжэ байха даалгабари республикын агнуури-олзоборилгын ажахын управленидэ үгтэнхэй.

Манай корр.

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

▲ «Забайкалец» клубай стадион дээрэ авиационно заводой болон «Локомотив» бүлгэмэй спортын ветерануд футболоор нүхэр ёhоной мүрысөө үнгэргэхэ юм. Наадан үдэрэй 11 часhаа эхилхээр хараалагдана.

▲ ЛВРЗ-гэй шатар-даамай клуб соо заводой хүдэлмэришэдэй дунда түрүү hуури эзэлхын түлөө шатараар наадан үглөөнэй 10 часhаа эхилхэ. Мүн стадион дээрэнь футболоор цехүүдэй дунда заводой түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болохо.

▲ Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай стадионууд дээрэ «Спартак» бүлгэмэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн футболоор үнгэргэгдэхэ болоно.

▲ Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ уулзалга болохо. Эндэ Эрхүүгэй «Звезда» команда Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» командатай наадаха юм. Наадан үдэшын табан часhаа эхилхээр хараалагданхай.

▲ Аяншалга ба экскурсиин Улаан-Үдэ хотын бюрогой хүдэлмэрилэгшэд олон тоото маршрудуудаар хотын предприяти, эмхи зургаануудай бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые аяншалуулха юм. Гадар хубсаhанай фабрикын, хотын дүрбэдэхи больницын хүдэлмэрилэгшэд Котокель, Сурхайта нуурай эрьедэ ошожо амархаар аян замдаа мордобо. Тиихэдэ автотранспортна гурбадахи предприятиин жолоошод теплоходоор Новоселенгинск ошохо, Москва, Новокузнецк хотонуудhаа ерэhэн бүлэг аяншалагшад Улаан-Үдэ хотын түүхэтэ газарнуудтай танилсаха, этнографическа музей хүрэхэ юм. Улаан-Үдэ хототой танилсахаяа ерэhэн Москва, Ленинград, Ригэ, Благовещенск хотонуудай бүлэг аяншалагшад мүнөөдэрhөө нютагаа бусаха болоно.

ДАЛАН ЖЭЛЭЙНЬ ОЙДО

Буряадай поэт, эрдэмтэн Иннокентий Алексеевич Кимэй түрэhөөр 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан выставкэ М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ соо нээгдэбэ. Тэндэ И. А. Кимэй шүлэгүүдэй суглуулбаринууд, научна статьянууд болон шэнжэлгэнүүд үргэнөөр дэлгээгдээ.

Тэрэнэй түрүүшын шүлэгүүдэй «Зүрхэн ба хүяг» гэhэн суглуулбари 1943 ондо Улаан-Үдэ хотодо барлагдаhан байха юм. Эхэ орон, түрэл дайда хизаар, хүдөөгэй ажалшад болон сэрэгшэдтэ зорюулагдаhан шүлэгүүдынь «Минии жаргал», «Талын дуун», «Оборонo ба шүлэгүүд» гэhэн номуудта, Москва болон Улаан-Үдэ хотонуудта хэблэгдэhэн буряад совет литературын антологинуудта оруулагданхай.

Выставкын удаадахи хубида тэрэнэй научна хүдэлмэринүүд табигданхай. Жэшээлхэдэ, «20-дохи онуудай Буряад совет поэзи», «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай», мүн тиихэдэ буряадай уран зохёолшодой зохёохы ажал тухай, Н. Некрасов, Ю. Лермонтов хоёрой зохёолнуудай буряадай литературатай холбоонууд тухай статьянууд харагшадай анхаралда дурадхагдана.

Ц-Х. ЖАМБАЛОВА,
библиотекарь.

ГУРБАЛЖАНАЙ АРАЛДА

Хёлго мүрэнэй арал болохо гоё hайхан Гурбалжан гэжэ газарта Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз ажалшадайнгаа амарха, сэнгэхэ амаралтын байра бария hэн. Хүн зоной амарха бүхы эрхэ байдал эндэ эргээнhээ бэлдэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, спортивна талмай, столово, телевизор гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүд бии.

Түрүүшын ээлжээндэ колхозой 20 hаалишад болон хонишодhоо бүридэhэн бүлэг амаржа эхилбэ. Октябрь hара хүрэтэр бүхыдөө зуугаад ажалшад амарха ёhотой. Нютагай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд амаралтын байрада хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхөөр харааланхай.

Н. НАМСАРАЕВ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудаар багахан бороо орохо. Үглөөниинь манан буухаар хүлеэгдэнэ. Баруун-хойто зүгhөө секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Үдэрынь 22—27, хойто районуудта ба баруун-урда зүгтэ 17 градус дулаан болохо.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Августын 19-hoo 26 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты». 9.55 — Баримтата фильмүүд. 10.15 — «Хани барисаан»— гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 11.15 — «Будильник». 11.45 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.45 — «Элүүр энхэ байлга». 13.30 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 14.00 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.00— «Хүгжэмтэ киоск». 15.30 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 16.20 — «Мүрысөөнэй дневник». 16.35 — «Добро пожаловать или посторонним вход воспрещен»—үхибүүдтэ фильм 17.45 — Мүнөөдэр — СССР-эй Агаарай флодой үдэр. СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, Агаарай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша, Советскэ Союзай Герой, авиациин Главна маршал П. С. Кутахов үгэ хэлэнэ. 18.00 — СССР-эй Агаарай флодой үдэртэ зорюулагдаhан концерт. 18.50 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 20.05 — Мультфильм. 20.15 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 21.00 — «Аяншалагшадай клуб». 22.00 — «Время». 22.30 — «Гадаадын эстрадын аялга дуунууд». 23.20 — Баримтата фильм. 23.45 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 24.00 — Футбол. СССР-эй ба Мексикын суглуулагдамал командануд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.20 — Баримтата фильм. 9.50 — Дунда Азиин Улаан тугта сэрэгэй округой штабай духовой оркестрэй концерт. 10.00 — «Ород хэлэн». 10.30 — «Ока дээрэхи хото». 11.00 — СССР-эй Гүрэнэй академическа оркестрэй … — «Хани барисаа… хоорондын мүр… «Мэдээжэ аад, … юумэн». 14.15 — … га дуунууд». 14… тата фильм. 15… корреспондентнү… 15.30 — Мульт… «Хүн—газарай з… А. Толстой.. … балшар наhан», … жество» — 7 сери… ханай фильм … 19.00 — П. Аед… тээлнүүдhээ кон… «Амгалан нойр… шуул». 21.15 — … шенкын шүлэг… «Время». 22.30 … «Три жениха», … гор»—гэжэ филь…

ПОНЕДЕЛЬНИК, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 15.15— Шэнэ hонин. 15.35 — Баримтата фильм. 16.25 — Советскэ Союзай Герой, авиациин маршал С. И. Руденкэтэй hурагшад уулзаха. 17.20 — «Павел вмешивается» — үхибүүдтэ фильм. (ЧССР). 1-дэхи, 2-дохи сери. 18.15 — «Ярослав Галан» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Байгал» — нютагуудай hонин. 18.55 — Экономикын талаар шэнжэлэл. 19.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.25 — Кабанскын райондо тэжээл бэлэдхэлгэ.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — Түймэр сараха темэдэ хөөрэлдөөн.

Москва. 20.15 — «У совести вариантов нет» — фильм-зүжэг». 22.00 — «Время». 22.35— «Мүрысөөнэй дневник». 22.50 — «Экранай аялга дуунууд». 23.25 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 00.35 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Бидэ БАМ баринабди».

Москва. 18.45 — Узбекистанай уран hайханай коллективүүдэй концерт. 19.00 — «Хүнүүд ба хэрэгүүд». 19.30 — Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Сонос-холнууд.

Москва. 20.0… аялга дуунууд». …

Улаан-Үдэ. 2… Үдын авиазавод… рядай шиидхэгд… нууд тухай. 2… Сибирь» — кин…

Москва. 21.00 нойрсогты, бага… Уласхоорондын ш… — «Время». 22… тесь соколы ор… hайханай фильм…

ВТОРНИК, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Мультфильмнүүд. 10.15— Горький хотын «Победа» гэжэ Соёлой ордонгой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 10.45 — «У совести вариантов нет» — фильм-зүжэг. 12.25 — Шэнэ hонин (12.30 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.15 — Б. Сметана. Струнна квартет. 16.45 — «Зураг бүхэндэнь — наран». 17.00 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 17.15—«Павел вмешивается» — үхибүүдтэ фильм.

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Байгал» — нютагуудай hонин. 18.25 — Этнографическа музейн архитектурна комплекс тухай. 19.05 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.30 — Б. Ким гитара дээрэ наадаха. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэри тухай.

Москва. 20.30 — «Манай саад» 21.05 — «Жак Оффенбах» — 3 серитэй уран hайханай фильм (1-дэхи сери). (Франци). 22.30 — «Мүрысөөнэй дневник». 22.45 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Взвейтесь соколы орлами» — уран hайханай фильм. 10.35 — «Шатарай hургуули». 11.05 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 13.05 — Француз хэлэн. 13.35—«Гэр бүлэ ба hургуули». 14.05 — «Сто первый» — үхибүүдтэ уран hайханай фильм. 16.25 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 16.55 — «Ород хэлэн». 17.25— Шэнэ hонин. 1… барисаан» гэhэн … дын мүрысөөнү…

Улаан-Үдэ. 19… холнууд. 19.40 — …

Москва. 20.00 … Союзай флодой … Исаков тухай те…

Улаан-Үдэ. 20… нийе хүн бүхэн … тэй».

Москва. 21.00 нойрсогты, бага… Латвиин ССР-эй … демическэ хоор… 21.30 — «hайн з… бэг ехээр». 22.0… 22.30 — «Голуб… уран hайханай ф…

СРЕДА, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильм. 10.15 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 10.40—«Аяншалагшадай клуб». 11.40 — «Жак Оффенбах» — 3 серитэй уран hайханай фильм (1-дэхи сери). 22.35 — Шэнэ hонин (12.40 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — Баримтата фильм. 15.55 — Воркута хотын камерна оркестр наадаха. 16.25 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 16.55— «Хүхюун нотонууд». 17.10 — «Павел вмешивается» — үхибүүдтэ фильм. 18.40 — «Байгал» — нютагуудай hонин. 18.50 — Оронгын сомоной Соведэй депутадууд болон ажаhуугшадай үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалга тухай. 19.20 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00— «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 21.05 — «Жак Оффенбах» — 3 серитэй уран hайханай фильм (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.30 — «Мүрысөөнэй дневник». 22.45 — П. Загребельнын зохёол бүтээлнүүд. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильмүүд. 9.50 — «Голубые молнии» — уран hайханай фильм. 11.05 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhанай». 11.55 — Гитарист Д. Мамонтов наадаха. 12.15 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 14.15 — Немец хэлэн. 14.45 — hурагшадай бригадануудай 30 жэлэй ойдо. 15.15 — «Оскар, Кина и Лазер» — үхиб… (Испани). 16.40 — … дал ба залуушу… Шэнэ hонин. 18… Хүгжэм. 19.00—… ба ажабайдал». … фильм.

Улаан-Үдэ. 19… холнууд. 19.55 — … сэнгэнэ». 20.20 … 20.40—«Таанадта … болон политинф…

Москва. 21.00 нойрсогты, бага… Баримтата филь… «Эжын hургуули… мя». 22.30 — «И… уран hайханай ф…

ЧЕТВЕРГ, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Академик Трофимук» — баримтата фильм. 10.25— Уласхоорондын конкурснуудай лауреат Н. Гаврилова фортепиано дээрэ наадаха. 10.40 — «Ан амитадай аймагта». 11.40 — «Жак Оффенбах» — 3 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 12.35 — Шэнэ hонин (12.40 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ hонин. 15.30—Баримтата фильмүүд. 16.15 — «Буратиногой выставкэ». 16.40 — «... 16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhанай», 17.20— «Серп и Молот» заводой коллективэй ажалай ёhо заншалнууд тухай.

Улаан-Үдэ. 18.10 — Хуушанай Селенгинскын архитектурна хүшөөнүүд тухай. 19.00 — «Байгал» — нютагуудай hонин. 19.10 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.55 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 20.45 — «Жак Оффенбах» — 3 серитэй уран hайханай фильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.30— «Мүрысөөнэй дневник». 22.45 — Румыниин артистнуудай концерт. 23.15 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Фильм-концерт. 9.45 — «Илга-Иволга» — уран hайханай фильм. 10.50 — Мультфильм. 11.20— Томскын телестудиин программа. 12.20 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 13.40—Испан хэлэн. 14.10 — «Манай саад». 14.40 — «Раба любви»—уран hайханай фильм. 16.10—Хатарай «Днестр» гэжэ арадай ансамблиин концерт. 16.40— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 17.05—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 18.0… холнууд.

Москва. 18.10 … hургуули». 18.40 … Сүлөөлэгдэhэн ү… лагдаhан програ… Баримтата филь…

Улаан-Үдэ. 19.4… хото». Уран зохё… тэ дамжуулга. 20… гэй барилгын … шиидхэгдээгүй … тухай.

Москва. 21.00 нойрсогты, бага… — «Хүн ба хууль… Баримтата филь… «Время». 22.30 … в глаза» — ура… фильм.

ПЯТНИЦА, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильм. 10.35— Казахай ССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 11.05 — «Жак Оффенбах»— 3 серитэй уран hайханай фильм (3-дахи сери). 12.20— Шэнэ hонин (12.35 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ hонин. 15.35 — «Табан жэл—хүн бүхэнэй хэрэг». 16.15 — «Ород хэлэн». 16.50 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 17.00 — «Москва шадарай хүдөө нютагуудай мүнөөдэр ба үглөөдэр». 17.30— «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ.

Улаан-Үдэ. 18.10 — «Байгал» — нютагуудай hонин. 18.20 — «Сэлэнгэ» — тележурнал (буряадаар). 18.50 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.10 — Мухар-Шэбэрэй районд үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ тухай.

Москва. 19.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.50 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ». 21.10 — Киноконцерт. 22.00 — «Время». 22.30 — «Мүрысөөнэй дневник». 22.45 — Москва хотын үзэсхэлэн hайхан газарнууд тухай. 24.00 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 00.40 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильм. 9.35 — «Смотреть в глаза» — уран hайханай фильм. 11.00 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 13.00 — Воронеж хотын хүүгэдэй коллективүүдэй концерт. 14.00— Англи хэлэн. 14.30—«Волшебный гусь» — үхибүүдтэ зүжэг. 15.00 — И. С. Бах. Хүгжэм. 15.25 — Юун? Хаана? Хэзээ? 16.30 — Совет дуунай концерт. 16.45 — Шэнэ hонин. 18.10 — Молдавиин ССР-эй арадай хүгжэ… лор» ансамблиин … даха. 18.35 — … гүй асуудалнууд… нүүд. Шиидхэбэр… — Баримтата фил…

Улаан-Үдэ. 19.35 Гүрэнэй ансамбл… айлшална». 20.20 … бэшэгүүдээр. 20.5… Сибирь» — кино…

Москва. 21.00 — нойрсогты, багаш… «Нүхэдэй шарай… «Время». 22.30 — … ное наследство» … ханай фильм. … майора Земана» … hээ (ЧССР).

СУББОТО, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — Физкультура эрхилэгшэдтэ заабаринууд. 10.00 — «Спортлотогой» 34-дэхи тираж. 10.10 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 11.10 — «Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда». 11.55 — Ород композиторнуудай дуунай дуэдүүд. 12.15 — «Ургамалай аймаг». 13.00 — Фронтын ханинарай уулзалга. 14.20 — «Гэр бүлэ ба hургуули». 14.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.05 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 16.10 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 17.05 — Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 17.35 — «Циркын шэнжэлэл». 18.30 — «Хани харилсаан». 19.00 — Мультфильм. 19.10 — «Нүхэр дуун». 19.45 — «9-дэхи студи». 20.45 — «Мама Ануш» — уран hайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Мүрысөөнэй дневник». 22.50 — Эстрадна дуунай Сопот-84 гэжэ уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 01.00 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Физкультура эрхилэгшэдтэ заабаринууд. 9.25 — Арадай аялга дуунууд. 9.40 — «Хани барисаан» гэhэн мүрысөөнүүдтэ. 10.20 — Карелиин телестудиин программа. 11.20—«Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 11.50 — Мультфильм. 11.50 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 14.00 — «Печальный горн» — үхибүүдтэ фильм. 15.15 — … шадай анхаралда…

Улаан-Үдэ. 16.00 доо туhалнабди». … дөөгэй ажалшадта…

Москва. 17.15 — экран. 18.05 — … легенды» — ура… фильм. (1-дэхи, 2… 20.15 — «Хүгжэм… 20.45 — Уласхоор… жэлэл. 21.00 — нойрсогты, багаш… — «Элүүр энхэ б… — «Время». 22.35 … ристы» — уран фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 26.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 11.10 — «Элүүр энхэ байлга». 11.55 — «Үглөөнэй почто». 12.25 — «Совет газарай дуулаганууд». 12.40 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 13.10 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.10 — «Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 15.05 — «Я придумываю песни» — үхибүүдтэ фильм. 16.20 — «Мүнөөдэр — Шахтерой үдэр». 16.50 — Шахтерой үдэртэ хүгжэмтэ дамжуулга. 17.35 — «Аяншалагшадай клуб». 18.35—Мультфильмнүүд. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — «Шерлок Холмс и доктор Ватсон» — уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 22.00— «Время». 22.35 — «Мүрысөөнэй дневник». 22.50 — Москва, РСФСР-эй арадай артист В. Васильева.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.20 — Телефильм. 9.50 — Уласхоорондын конкурснуудай лауреат Б. Бетушевский наадаха. 10.00—«Ород хэлэн». 10.30 — Гүрэнэй Н. Осиповой нэрэмжэтэ академическэ оркестрэй удэшэгтэ доро РСФСР-эй арадай артист А. Тихонов наадаха. 11.00 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 11.30 — П. И. Чайковский. 5-дахи номер симфони. 12.00—«Хани барисаан» гэhэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ. 14.00 — Хаамшагта совет хүгжэмшэд — Ленинскэ шангай лауреадууд. СССР-эй арадай артист А. Соловьяненко. 15.30— Баримтата филь… «Манай корресп… хөөрэнэ». 16.30 … — уран hайханай…

Редакторай Н. Р-Д. ОЧ…

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23 редактор—2-50 96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2 68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52 секретариат—2-66 76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56 23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2 63 86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2 57-63, информации—2-60-91, переводов —2 54 93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33 61, выпускающие—2-35 95, отдел объявлений—2-65 54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-02515. Заказ № 190. Индекс 04649.